

การศึกษาการตั้งชื่อหมู่บ้าน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

จัดทำโดย

นางสาวกุลธิดา	ศุขเนตร	รหัสนักศึกษา ๕๘๔๑๐๑๖๐๓
นางสาววารินทร์	แช่ลิ้ม	รหัสนักศึกษา ๕๘๔๑๐๑๖๒๕
นางสาวประภาพร	ศรีบุญเรือง	รหัสนักศึกษา ๕๘๔๑๐๑๖๒๘
นายอภิชาติ	พันธ์อินทร์	รหัสนักศึกษา ๕๘๔๑๐๑๖๓๘

สาขาภาษาไทย รหัสชั้นเรียน ๕๘๔๑-๐๑/๖

เสนอ

อาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม

งานวิจัยเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาคติชนวิทยา (๑๕๔๓๓๐๔)

ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๐

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

คำนำ

งานวิจัย เรื่อง การศึกษาการตั้งชื่อหมู่บ้าน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เป็นการศึกษาที่มาของการตั้งชื่อหมู่บ้านใน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑)ศึกษาที่มาของชื่อหมู่บ้าน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ๒)เพื่อวิเคราะห์ที่มาของชื่อหมู่บ้าน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งอำเภอบ้านแหลม มีทั้งหมด ๑๐ ตำบล ดังนี้ ๑)ตำบลบางครก จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน ๒)ตำบลบางขุนไทร จำนวน ๑๑ หมู่บ้าน ๓)ตำบลบ้านแหลม จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ๔)ตำบลบางตะบูน จำนวน ๘ หมู่บ้าน ๕)ตำบลบางแก้ว จำนวน ๘ หมู่บ้าน ๖)ตำบลท่าแร่ จำนวน ๗ หมู่บ้าน ๗)ตำบลบางตะบูนออก จำนวน ๕ หมู่บ้าน ๘)ตำบลแหลมผักเบี้ย จำนวน ๔ หมู่บ้าน ๙)ตำบลปากทะเล จำนวน ๔ หมู่บ้าน และ ๑๐)ตำบลท่าแร่ ออก จำนวน ๔ หมู่บ้าน รวมทั้งหมด ๗๓ หมู่บ้าน

ทั้งนี้คณะผู้จัดทำ ขอขอบพระคุณตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ข้อมูล ขอขอบพระคุณอาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการปฏิบัติงาน และขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านในการทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี หากงานวิจัยเล่มนี้ผิดพลาดประการใด คณะผู้จัดทำขออภัย ณ ที่นี้ด้วย

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ	
บทที่ ๑ บทนำ	๑
- ที่มาและความสำคัญ.....	๑
- วัตถุประสงค์.....	๒
- ขอบเขตของการศึกษา.....	๒
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๓
บทที่ ๒ สภาพชุมชน	๔
- สภาพภูมิศาสตร์ จังหวัดเพชรบุรี.....	๔
- สภาพทั่วไปของอำเภอบ้านแหลม.....	๖
- การตั้งชื่อหมู่บ้าน.....	๘
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๙
- กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๙
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๙
- การสร้างเครื่องมือ.....	๑๐
- การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๑๒
- การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๒
บทที่ ๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๔
- ประวัติความเป็นมาชื่อหมู่บ้าน.....	๑๔
• ตำบลบางครก ๑๒ หมู่บ้าน.....	๑๔
• ตำบลบางขุนไทร ๑๑ หมู่บ้าน.....	๑๖
• ตำบลบ้านแหลม ๑๐ หมู่บ้าน.....	๑๗
• ตำบลท่าแร้ง ๗ หมู่บ้าน.....	๑๘
• ตำบลท่าแร้งออก ๔ หมู่บ้าน.....	๑๙
• ตำบลปากทะเล ๔ หมู่บ้าน.....	๒๐
• ตำบลแหลมผักเบี้ย ๔ หมู่บ้าน.....	๒๑
• ตำบลบางตะบูน ๘ หมู่บ้าน.....	๒๑

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

• ตำบลบางตะบูนออก ๕ หมู่บ้าน.....	๒๒
• ตำบลบางแก้ว ๘ หมู่บ้าน.....	๒๒
- ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้าน.....	๒๔
• ตั้งตามลักษณะของพื้นที่.....	๒๔
• ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับสัตว์.....	๒๕
• ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับพืช.....	๒๖
• ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับมงคลนาม.....	๒๖
• ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับบุคคลและสัตว์.....	๒๗
• ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชื่อบุคคล.....	๒๗
• ตั้งตามลักษณะของคลอง ร่องน้ำ เหมือง.....	๒๘
• ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับสิ่งของ.....	๒๙
• ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับตำแหน่งของหมู่บ้าน.....	๒๙
• ตั้งตามลักษณะพื้นที่และระยะเวลาการก่อตั้งหมู่บ้าน.....	๓๐
• ตั้งตามตำแหน่งของหมู่บ้าน.....	๓๐
• ตั้งตามสถานที่ใกล้เคียง.....	๓๐
• ตั้งตามสถานที่ตั้งเดิม.....	๓๐
• ตั้งตามชื่อวัด.....	๓๑
• ตั้งตามชื่อบุคคล.....	๓๑
• ตั้งตามชื่อสัตว์.....	๓๒
• ตั้งตามชื่อพืช.....	๓๒
• ตั้งตามชื่อสิ่งของ.....	๓๓
• ตั้งตามชื่อพืชและสิ่งของ.....	๓๓
• ตั้งตามมงคลนาม.....	๓๓
• ตั้งตามการกล่าวถึงวรรณคดี.....	๓๔
• ตั้งตามการเรียกชื่อที่เพี้ยนจากเดิม.....	๓๔
• หมู่บ้านวัดตั้งชื่อตามหมู่บ้าน.....	๓๔

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๓๙
- สรุปผลการวิจัย.....	๓๙
- อภิปรายผล.....	๔๑
- ข้อเสนอแนะ.....	๔๒
ภาคผนวก.....	๗
- แบบสัมภาษณ์ ๓๓ หมู่บ้าน.....	๔๓
- ประวัติผู้วิจัย.....	๑๑๖

ศูนย์ข้อมูลศิษย์และวารสารมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๑ ตารางแสดงวิธีการตั้งชื่อหมู่บ้าน ๗๓ หมู่บ้าน.....	๓๕

ศูนย์ข้อมูลศิษย์และวารสารมลายุลักษณ์เพชรบุรี

บทที่ ๑

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

สังคมไทยเป็นสังคมที่ยึดถือความเชื่อในการตั้งชื่อประจำถิ่นฐานต่าง ๆ มาอย่างช้านาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากทุกสิ่งทุกอย่างบนโลก จะต้องมีการตั้งชื่อเรียกเพื่อทำความเข้าใจและรับรู้ตรงกัน โดยการตั้งชื่อในแต่ละหมู่บ้านก็จะมีที่มาต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในการตั้งชื่อประจำถิ่นฐานของตนเอง โดยชื่อที่มาของชุมชนนั้นก็มักจะตั้งตามลักษณะของภูมิศาสตร์ ตั้งชื่อตามเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่นั้น ตั้งชื่อตามประวัติความเป็นมาหรือตำนาน เรื่องเล่าของหมู่บ้าน โดยในแต่ละพื้นที่ก็มีความเชื่อที่แตกต่างกันไปหรือบางพื้นที่อาจมีความเชื่อที่คล้ายกันแต่แตกต่างกันที่ชื่อของสถานที่ตั้ง สอดคล้องกับที่ อรรถวิทย์ รอดเจริญ (๒๕๕๘: บทคัดย่อ) ศึกษางานวิจัยเรื่อง ที่มาของชื่อวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี กล่าวว่า การศึกษาที่มาของชื่อวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างชื่อวัดกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา วิถีชีวิต ความคิดและความเชื่อของบรรพบุรุษในจังหวัดเพชรบุรี ตลอดจนขนบธรรมเนียมการตั้งชื่อวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรีที่สัมพันธ์กับชื่อวัดในประเทศไทย และสอดคล้องกับ สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ (๒๕๔๗: ๑๕) ศึกษางานวิจัยเรื่อง โครงสร้างทางภาษาภูมินามของหมู่บ้านในจังหวัดอุดรดิตถ์ กล่าวว่า โครงสร้างภาษาภูมินามของหมู่บ้านในจังหวัดอุดรดิตถ์ แสดงให้เห็นภูมิปัญญาในการตั้งชื่อที่สะท้อนแนวคิดของคนในท้องถิ่น สะท้อนเหตุการณ์ และสรรพสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ โครงสร้างภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อประกอบด้วยคำหลักและคำขยาย โดยประกอบด้วยคำมูลตั้งแต่หนึ่งคำจนถึงห้าคำ ลักษณะการจำแนกทั่วไปของชื่อหมู่บ้านแบ่งตามกลุ่มความหมายจำแนกออกเป็น น้ำ แหล่งน้ำ ภูมิประเทศ พืชพรรณธรรมชาติ ความเป็นสิริมงคล เป็นต้น จากการศึกษาวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การตั้งชื่อนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เห็นได้จากทุกสถานที่ ทุกสรรพสิ่งบนโลกจะต้องมีชื่อเรียก และที่มาของชื่อเรียกนั้น ส่วนใหญ่ก็มักจะมาจากความคิดและความเชื่อของบรรพบุรุษ วัฒนธรรม สังคม ภูมิปัญญา และภูมิศาสตร์ในพื้นที่แห่งนั้น

การตั้งชื่อในท้องถิ่นต่าง ๆ มีประวัติความเป็นมาที่แตกต่างกันออกไป เช่น หมู่บ้านบางแก้ว ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีข้อสันนิษฐานของการตั้งชื่อยู่ ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ หลายคนเชื่อว่ามีคนจีนนั่งเรือสำเภามาทางบางแก้วซึ่งเป็นพื้นที่ที่ติดกับทะเล และภายในเรือนั้นบรรทุกแก้วมาเป็นจำนวนมาก แล้วเกิดเหตุเรือล่มทำให้แก้วที่บรรทุกมานั้นตกลงเล่นเกลื่อนกลาดอยู่บริเวณนั้น ทำให้หลายคนเรียกบริเวณนี้ว่า บางแก้ว เพราะมีแก้วตกลงอยู่ในน้ำ (บาง ในที่นี้มีความหมายว่า ทางน้ำเล็ก ๆ ที่

ไหลตามระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองหรือทะเล) จึงนำคำว่า บาง ที่มารวมกับคำว่า แก้ว ซึ่งเป็นแก้วที่หล่นอยู่ในน้ำ จากการที่เรือสำเภของคนจีนล่ม จึงเกิดมาเป็นชื่อ บางแก้ว

ประเด็นที่ ๒ หลายคนบอกว่าในอดีตนั้นหมู่บ้านบางแก้วไม่มีผู้คนมาอยู่อาศัย เพราะติดกับทะเลจึงกลัวจะเกิดภัยอันตราย ต่อมาเมื่อมีชายคนหนึ่งเข้ามาในหมู่บ้านซึ่งเขาได้บอกกับคนอื่นว่า เขาชื่อ ตาบาง ในเวลาต่อมาเมื่อมีหญิงคนหนึ่งเข้ามาในหมู่บ้านโดยเขาได้บอกกับคนอื่นว่า เขาชื่อว่า ยายแก้ว แล้วทั้งสองก็ได้เป็นสามีภรรยากันในเวลาต่อมาทำให้ผู้คนที่ผ่านมาบริเวณนี้เรียกหมู่บ้านนี้ว่า “หมู่บ้านบางแก้ว” เพราะมีตาแก้วกับยายบางอยู่เป็นคู่แรก

ตำบลบางขุนไทร เป็นตำบลหนึ่งตั้งอยู่ในอำเภอบ้านแหลม ประวัติความเป็นมาของชื่อบางไทร มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่า ในสมัยก่อนพื้นที่บริเวณนี้มีคนจีนอพยพมาอาศัย ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมง คนจีนที่อพยพมานั้นมีชายคนหนึ่ง ชื่อว่านายขุน ได้มาดักปลาในคลอง มีต้นไทรโดยใช้ไผมาดักปลาแต่ปรากฏว่าพอมากุ้งไซ่ พบว่าในไซมีแต่ทอง นายขุนจึงนำทองนั้นมาขายและได้นำเงินมาสร้างวัด โดยตั้งชื่อว่าวัดไทรทอง ต่อมาชาวบ้านได้อพยพมาอาศัยเพิ่มขึ้น จึงเกิดเป็นหมู่บ้านขึ้น คนในอดีตเรียกหมู่บ้านว่า บาง แล้วนำชื่อนายขุนมารวมกับวัด จึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “บางขุนไทรทอง” และต่อมากลายมาเป็น “บางขุนไทร”

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้ศึกษาเห็นว่าที่มาของการตั้งชื่อหมู่บ้าน ชุมชนมีความน่าสนใจ เพราะบ่งบอกถึงสภาพแวดล้อม และคติความเชื่อ ประเพณีของท้องถิ่น จึงสนใจในการศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ที่ตั้งอยู่ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. เพื่อศึกษาที่มาของชื่อหมู่บ้านในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
๒. เพื่อวิเคราะห์ที่มาของชื่อหมู่บ้าน ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตของการศึกษา

คณะผู้จัดทำใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาค้นคว้าหาหลักฐานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตั้งชื่อหมู่บ้าน โดยศึกษาด้วยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรจากหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ศึกษาข้อมูลรายชื่อหมู่บ้านจากอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

- ศึกษาการตั้งชื่อแต่ละหมู่บ้านจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านในอำเภอบ้านแหลม
- วิเคราะห์ที่มาของชื่อหมู่บ้าน ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมาของการตั้งชื่อหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้านในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
๒. ทำให้ทราบรูปแบบการตั้งชื่อหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้านในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ศูนย์ข้อมูลศิษย์และวารสารมลายุลักษณ์เพชรบุรี

บทที่ ๒

สภาพชุมชนที่ศึกษา

๑. สภาพภูมิศาสตร์จังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๕ สายธนบุรี-ปากท่อ (พระรามที่ ๒) บรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ เป็นระยะทางประมาณ ๑๒๓ กิโลเมตร รูปร่างของจังหวัดมีลักษณะเกือบเป็นรูปสี่เหลี่ยม พื้นที่ทั้งหมด ๖,๒๒๕.๑๓๘ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๘๙๐,๗๑๑.๒๐ ไร่ โดยมีส่วนที่ยาวที่สุดวัดได้ ๑๐๓ กิโลเมตร จากทิศตะวันออก-ตะวันตก และส่วนที่ยาวที่สุดวัดได้ ๘๐ กิโลเมตร จากทิศเหนือ-ใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดและประเทศใกล้เคียงต่อไปนี้

๑.๑ อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และอำเภออัมพวา อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย เริ่มตั้งแต่ปากอ่าวบางตะบูนถึงสนามบินบ่อฝ้าย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า เขตตะนาวศรี

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ด้านตะวันตกเป็นป่าไม้และภูเขาสูงสลับซับซ้อนมีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างไทยกับสหภาพพม่าเฉพาะในเขตจังหวัดเพชรบุรีมีความยาวประมาณ ๑๒๐ กิโลเมตร แม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน ๓ สาย ได้แก่ แม่น้ำเพชรบุรี มีความยาวตลอดสาย ๒๒๗ กิโลเมตร แม่น้ำบางกลอย มีความยาว ๔๔ กิโลเมตร และแม่น้ำบางตะบูน มีความยาว ๑๘ กิโลเมตร มีประชากรอาศัยหนาแน่นทางตะวันออกของพื้นที่ ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดเพชรบุรี แบ่งเป็น ๓ เขต คือ

ก. เขตภูเขาและที่ราบสูงอยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัดติดกับพม่า ในบริเวณอำเภอแก่งกระจานและอำเภอหนองหญ้าปล้องมีภูเขาสูงและเป็นบริเวณที่สูงชันของจังหวัด มีลักษณะเป็นเทือกเขาทอดยาวจากเหนือมาใต้ พื้นที่ถัดจากบริเวณนี้จะค่อย ๆ ลาดต่ำลงมาทางด้านตะวันออกบริเวณนี้เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำเพชรบุรีและแม่น้ำปราณบุรี

ข. เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ บริเวณตอนกลางของจังหวัดซึ่งอุดมสมบูรณ์ที่สุด มีแม่น้ำเพชรบุรีซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน และมีเขื่อนแก่งกระจานและเขื่อนเพชรบุรี ซึ่งเป็นแหล่งน้ำระบบชลประทาน บริเวณ นี้เป็นเขต

เกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด เขตนี้คือบริเวณบางส่วนของอำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอท่าทาง อำเภอชะอำ อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม และอำเภอเขาย้อย

ค. เขตที่ราบฝั่งทะเล อยู่ทางด้านตะวันออกของจังหวัด ติดกับชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย บริเวณนี้นับเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญยิ่งของจังหวัดในด้านการประมง การท่องเที่ยวเขตนี้ได้แก่ บางส่วนของอำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอบ้านแหลม อำเภอท่าทาง และอำเภอชะอำ ลักษณะพื้นที่ชายฝั่งเพชรบุรี เนือแหลมหลวงไปทางทิศเหนือเป็นพื้นที่ชายฝั่งหาดโคลน มีระบบนิเวศป่าชายเลน ด้านทิศใต้ของแหลมหลวง ลงไปด้านทิศใต้เป็นหาดทราย มีระบบนิเวศเป็นหาดทรายแหลมหลวง ซึ่งอยู่ในพื้นที่ตำบลแหลมผักเบี้ย จึงเป็นแหลมที่แบ่งระบบนิเวศป่าชายเลน ออกจากระบบนิเวศ หาดทราย เนือแหลมหลวงขึ้นไปด้านทิศเหนือมีลักษณะเป็นหาดโคลนเพราะอยู่ใกล้พื้นที่ชุ่มน้ำ ของแม่น้ำสายใหญ่ ได้แก่ แม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำบางตะบูน แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำบางปะกง เมื่อฤดูน้ำหลากน้ำจากแม่น้ำได้พัดพาตะกอนลงสู่ทะเลเป็นจำนวนมาก จึงส่งผลให้พื้นที่ของชายฝั่งแถบนี้มีตะกอนในน้ำสูง ส่งผลให้ชายฝั่งมีโคลนจำนวนมาก ซึ่งเหมาะแก่ระบบนิเวศ ป่าชายเลน เป็นแหล่งอนุบาลสัตว์ทะเล บริเวณอ่าวไทยในเขตอำเภอบ้านแหลมถือว่าเป็นอ่าว ที่พบหอยหลากหลายชนิด เช่น หอยเสียบ หอยปากเปิด หอยตระกูล หอยตลับ หอยหลอด หอยแครง เป็นต้น โดยเฉพาะหอยแครง เป็นแหล่งที่พบมากที่สุดในโลก ภายหลังได้มีการตัดไม้ป่าชายเลน นำไปเผาถ่านทำลายป่าเพื่อทำนากุ้งกุลาดำ จึงส่งผลให้ป่าชายเลนถูกทำลายเป็นจำนวนมาก

๑.๓ ภูมิอากาศ

จังหวัดเพชรบุรีอยู่ติดอ่าวไทยจึงได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ในฤดูฝน ซึ่งมีผลทำให้ฝนตกชุกและอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว จึงทำให้มีอากาศหนาวเย็นในช่วงเวลาดังกล่าว สามารถแบ่งออกเป็น ๓ ฤดู

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม - เมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด ๓๒.๑๓ องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - พฤศจิกายน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปีละ ๙๕๙.๕ มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม กุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด ๒๔.๑๖ องศาเซลเซียส

๑.๔ การปกครอง

จังหวัดเพชรบุรีมีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน ๓ แบบ คือ

๑.๔.๑ การบริหารราชการส่วนกลาง

๑.๔.๒ การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

๑.๔.๓ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

๑.๕ การคมนาคม

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีเส้นทางคมนาคมเชื่อมติดกับภาคใต้และภาคต่าง ๆ ของประเทศการเดินทางเข้าสู่จังหวัดทำได้หลายทาง

ทางบก โดยทางหลวงหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ระยะทาง ๑๖๖ กิโลเมตร หรือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๕ (ธนบุรี-ปากท่อ) ระยะทาง ๑๒๐ กิโลเมตร

ทางรถไฟ มีขบวนรถขึ้นล่องผ่านจังหวัดเพชรบุรีวันละประมาณ ๒๔ ขบวน ด้วยระยะทางประมาณ ๑๖๗ กิโลเมตร สถานีรถไฟที่สำคัญคือ สถานีเขาย้อย สถานีเพชรบุรี สถานีชะอำ

ทางอากาศ มีสนามบินบ่อฝ้าย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ห่างจากอำเภอชะอำและจังหวัดเพชรบุรีด้วยระยะทางประมาณ ๒๐ กิโลเมตร และ ๖๐ กิโลเมตร ตามลำดับ

ทางน้ำ ด้วยเรือเดินทะเลจะทำให้สามารถติดต่อกับเมืองชายฝั่งทะเลตะวันออก เช่น พัทยา และชลบุรีได้

สำหรับการคมนาคมภายในจังหวัดมีทางหลวงจังหวัดสภาพเป็นถนนลาดยางเชื่อมต่อระหว่างชุมชนต่าง ๆ ของอำเภอในจังหวัดเพชรบุรี

๒. สภาพทั่วไปของอำเภอบ้านแหลม

จังหวัดเพชรบุรีมีอำเภอที่ติดกับทะเลมีอยู่ ๔ อำเภอ แต่อำเภอที่มีการทำนาเกลือมี ๒ อำเภอ คือ อำเภอเมือง และอำเภอบ้านแหลม โดยที่อำเภอบ้านแหลมเป็นอำเภอที่เป็นแหล่งนาเกลือที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่ที่สุดในประเทศและมีการทำนาเกลือครั้งแรกที่ ต.แหลมผักเบี้ย นาเกลือบ้านแหลมจึงถูกนำมาเป็นพื้นที่ศึกษา

อาชีพการทำนาเกลือทะเลหรือเกลือสมุทร เป็นอาชีพเก่าแก่กว่า ๑๐๐ ปี ของชาวบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่การทำนาเกลือประมาณ ๖,๖๖๘ ไร่ พื้นที่ทำนาส่วนใหญ่ จะอยู่ถัดจากพื้นที่ป่าชายเลนและชายฝั่ง โดยอาศัยน้ำจากทะเลเป็นวัตถุดิบในการทำเกลือสมุทรในอดีตอำเภอบ้านแหลม เคยเป็นเส้นทางที่นักเดินทางสมัยก่อนเมื่อจะเดินทางมายังเมืองเพชรบุรี หรือไปทางใต้จะต้องเดินทางผ่านอำเภอบ้านแหลมมีโบราณสถานโบราณวัตถุ ตลอดจนวัดวาอาราม อันเป็นศูนย์รวมจิตใจและวัฒนธรรม มีสภาพธรรมชาติที่สวยงามและอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตอาหารทะเลที่สำคัญ เดิมท้องที่อำเภอบ้านแหลมมีฐานะในทางปกครองเป็นส่วนหนึ่งของ ๒ แขวง คือ ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเพชรบุรี ขึ้นอยู่กับแขวงขุนชำนาญ ทางฝั่งตะวันตกขึ้นอยู่กับแขวง หลวงพรหมสาร เรียกชื่อตามทินนามของผู้เป็นนายแขวงปกครองอยู่ขณะนั้น คือในสมัยรัตนโกสินทร์ ครั้นต่อมาได้มีการปรับปรุงการปกครองบ้านเมืองใหม่ เปลี่ยนเรียกแขวงเป็นอำเภอ อำเภอบ้านแหลม ได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ ขึ้นอยู่กับเมืองเพชรบุรี ที่ตั้งที่ว่าการอำเภออยู่ที่ตลาดบ้านแหลมชั่วคราวแล้วยุบไป และได้ตั้งขึ้นใหม่

เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๖ ปัจจุบันได้ย้ายที่ว่าการอำเภอ มาปลูกสร้างใหม่ที่ริมถนนสายเพชรบุรี - บ้านแหลม กิโลเมตรที่ ๑๑ ทำพิธีเปิดครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๕ (กรณี จำปาทอง อ้างถึงใน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, เข้าถึงเมื่อ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ เข้าถึงได้จาก www.dincr.go.th/. ๒๕๕๕ : ๕๔)

๒.๑ ประวัติความเป็นมา

ตำบลบ้านแหลม เดิมมีพื้นที่ไม่มากนัก อยู่บริเวณชายทะเล ต่อมาพื้นที่นอกชายฝั่งออกไปมีคนอพยพมาอาศัยทำมาหากินมากขึ้น ส่วนใหญ่เป็นคนไหหลำอพยพมาทางเรือสำเภา ส่วนใหญ่ มาซื้อขายกัน บริเวณปากอ่าวที่มีลักษณะยื่นไปในทะเล การได้ชื่อว่า "บ้านแหลม" สันนิษฐานว่า มาจากลักษณะของพื้นที่ที่เป็นแหลมยื่นออกไปในทะเลเห็นได้อย่างชัดเจน

๒.๒ ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

อำเภอบ้านแหลม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดเพชรบุรี อยู่ห่างจากตัวจังหวัดเพชรบุรี ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร พื้นที่ประมาณ ๑๘๙.๘๘๕ ตารางกิโลเมตรหรือ ๑๑๘,๖๗๘.๑๓ ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลบางตะบูนออก อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลท่าแร่, บางขุนไทร อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลบางครก อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี

๒.๓ ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอบ้านแหลม มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มและที่ราบชายฝั่งทะเล บริเวณพื้นที่ที่อยู่ใกล้ทะเล ราษฎรมีอาชีพทำนาเกลือและเลี้ยงกุ้ง ปลา หอย มีการปลูกไม้โกงกางและพันธุ์ไม้เค็มอื่น ๆ ส่วนบริเวณพื้นที่ราบลุ่ม ราษฎรทำนาทำไร่และทำสวนบ้างเล็กน้อย มีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่าน ๒ สาย คือ แม่น้ำเพชรบุรี ไหลผ่านอำเภอบ้านแหลม ที่ตำบลท่าแร่ ตำบลบางครกและตำบลบ้านแหลม ออกสู่ทะเลที่อ่าวบ้านแหลม แม่น้ำบางตะบูน แยกจากแม่น้ำเพชรบุรีที่วัดปากคลอง ตำบลบางครก ไหลผ่านตำบลบางครก บางตะบูน และออกสู่ทะเลที่อ่าวบางตะบูน คลองชลประทาน ได้แก่ คลองเพชรบุรีบางแก้ว, บางจาน - บางขุนไทร, ท่าแร่ - บ้านแหลมเพชรบุรี - บางครก และคลองพะเนินทางด้านทิศตะวันออก มีอ่าวอยู่ ๖ อ่าว คือ

๒.๒.๑ อ่าวบางตะบูน รับน้ำจากแม่น้ำบางตะบูน

๒.๒.๒ อ่าวบ้านแหลม รับน้ำจากแม่น้ำเพชรบุรี

๒.๒.๓ อ่าวบางขุนไทร รับน้ำจากคลองบางขุนไทร

๒.๒.๔ อ่าวปากทะเล รับน้ำจากคลองปากทะเล

๒.๒.๕ อ่าวบางแก้ว รับน้ำจากคลองบางแก้ว

๒.๒.๖ อ่าวแหลมผักเบี้ย รับน้ำจากคลองพะเนิน

๒.๔ การเดินทาง

จากจังหวัดเพชรบุรี มีเส้นทางเข้าสู่ตำบล ๒ เส้นทาง คือ

๑. ถนนเพชรบุรี-บ้านแหลมฝั่งตะวันออก ถึงที่ว่าการอำเภอบ้านแหลม ระยะทาง ๑๒ กม.

๒. ถนนเพชรบุรี-บ้านแหลมฝั่งตะวันตก ถึงที่ว่าการอำเภอบ้านแหลม ระยะทาง ๑๔ กม.

๓. หลักการตั้งชื่อหมู่บ้าน

หลักการตั้งชื่อหมู่บ้านสามารถแบ่งได้ดังนี้

๓.๑ พิจารณาจากลักษณะภูมิประเทศ

๓.๑.๑ ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบ

๓.๑.๑ ลักษณะพื้นที่เป็นที่ดอน

๓.๑.๑ ลักษณะพื้นที่เป็นที่แหล่งน้ำ

๓.๒ ตั้งโดยมีการกล่าวถึงชื่อพืช

๓.๓ ตั้งโดยมีการกล่าวถึงชื่อบุคคลสำคัญ

๓.๔ ตั้งโดยกล่าวถึงมงคลนาม

๓.๕ ตั้งโดยกล่าวถึงสิ่งของเครื่องใช้

๓.๖ ตั้งโดยกล่าวถึงระยะเวลาของหมู่บ้าน

ฉบับที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาคำตั้งชื่อหมู่บ้านทั้ง ๗๓ หมู่บ้าน ๑๐ ตำบล ของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาของชื่อหมู่บ้านในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีเพื่อวิเคราะห์ที่มาของชื่อหมู่บ้านในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งคณะผู้วิจัยมีขั้นตอนและการดำเนินงานดังนี้

- ๑) การกำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่าง
- ๒) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓) การสร้างเครื่องมือ
- ๔) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๕) การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนจากหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ตัวแทนของประชาชนในหมู่บ้านของอำเภอบ้านแหลม

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

๑. แบบบันทึกข้อมูลวรรณกรรมมุขปาฐะ ประกอบด้วย ๒ ตอน ได้แก่ ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ ๒ บันทึกข้อมูลสัมภาษณ์ ซึ่งมีหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

- ชื่อ-นามสกุล ชื่อเล่น
- อายุ
- ที่อยู่
- ตำแหน่ง
- เบอร์โทรศัพท์

- วัน / เดือน / ปีเกิด

ตอนที่ ๒ บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์

๑. คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

- ท่านมาอยู่ที่หมู่บ้านนี้นานหรือยัง
- ท่านพอจะทราบหรือไม่ว่าชื่อของหมู่บ้านที่ท่านอยู่มีประวัติความเป็นมาอย่างไร
- ท่านคิดว่าใครพอจะรู้ว่าชื่อหมู่บ้านของท่านมีประวัติความเป็นมาอย่างไร (กรณีที่ผู้ให้ข้อมูลคนแรกไม่สามารถให้ข้อมูลได้)

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- โทรศัพท์มือถือใช้สำหรับการบันทึกเสียงและการโทรเพื่อสัมภาษณ์ข้อมูล
- สมุดจดบันทึก ใช้สำหรับจดบันทึกข้อมูลจากผู้สัมภาษณ์
- รถยนต์และรถจักรยานยนต์ ใช้เป็นยานพาหนะสำหรับเดินทาง

๓. การสร้างเครื่องมือ

๓.๑ การสร้างแบบบันทึกข้อมูลชุมชน

๓.๑.๑ การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น แบบบันทึกข้อมูล และเอกสารเกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

๓.๑.๒ การสร้างเครื่องมือ โดยการศึกษาแบบบันทึกข้อมูลวรรณกรรมชุมชน จากนั้นกำหนดหัวข้อในการบันทึกข้อมูล และหัวข้อในการสัมภาษณ์ ประเด็นคำถามด้วยการจัดเรียงหมวดหมู่ เพื่อให้ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำเสนออาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม เพื่อให้การตรวจสอบแบบบันทึกข้อมูลเบื้องต้น สามารถจำแนกได้ดังนี้

- กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้วิจัย
- ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- วางแผนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- จัดพิมพ์แบบบันทึกข้อมูลฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๔.๑ แบบบันทึกข้อมูลวรรณกรรมมุขปาฐะ

๔.๑.๑ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านของอำเภอบ้านแหลม จำนวน ๗๓ หมู่บ้าน โดยใช้เป็นการบันทึกเสียงและจดลงสมุดไว้เป็นข้อมูลในการศึกษา

๔.๑.๒ บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ลงในบันทึกข้อมูลวรรณกรรมมุขปาฐะเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๕.๑ แบบบันทึกข้อมูลวรรณกรรมมุขปาฐะ

๕.๑.๑ วิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

- นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประวัติชื่อหมู่บ้านในอำเภอบ้านแหลมทั้งหมด ๗๓ หมู่บ้านมารวบรวม

- นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านโดยแบ่งได้ ดังนี้

ตั้งตามลักษณะพื้นที่

ตั้งตามลักษณะของคลอง ร่องน้ำ เหมือง

ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับพืช

ตั้งตามสถานที่ดั้งเดิม

ตั้งตามชื่อพืช

ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชาติพันธุ์

ตั้งตามชื่อวัด

ตั้งตามมงคลนาม

ตั้งตามลักษณะพื้นที่ที่อยู่ระหว่างสองหมู่บ้าน

ตั้งตามลักษณะพื้นที่และระยะเวลาการก่อตั้งหมู่บ้าน

ตั้งตามชื่อบุคคล

ตั้งตามชื่อสัตว์

ตั้งตามชื่อสิ่งของ

ตั้งตามชื่อพืชและสิ่งของ

ตั้งตามมงคลนามกับตำแหน่งของหมู่บ้าน
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับบุคคล พืช และสัตว์
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชื่อบุคคล
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับวัด
ตามลักษณะพื้นที่กับสิ่งของ
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับสัตว์
ตั้งตามตำแหน่งของหมู่บ้าน
ตั้งตามลักษณะพื้นที่ตั้งตามตำแหน่งของหมู่บ้าน
ตั้งตามสถานที่ใกล้เคียง
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับลักษณะนิสัย
ตั้งตามชื่อบุคคลกับมงคลนาม
ตั้งตามการกล่าวถึงในวรรณคดี
ตั้งตามการเรียกชื่อที่เพี้ยนจากเดิม
หมู่บ้านวัดตั้งชื่อตามหมู่บ้าน

บทที่ ๔

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการตั้งชื่อหมู่บ้าน ทั้ง ๗๓ หมู่บ้าน ๑๐ ตำบล ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี คณะผู้จัดทำได้ทำการสัมภาษณ์ตัวแทนของหมู่บ้านทั้ง ๗๓ หมู่ จาก ๑๐ ตำบลของอำเภอบ้านแหลม ได้ข้อมูลมา ดังนี้

๑. ข้อมูลการสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบลบางครก จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน ดังนี้

๑.๑ หมู่ที่ ๑ บ้านใหม่บน ตำบลบางครก

ในสมัยก่อน มีชาวบ้านเป็นชาวมุสลิมอพยพมาตั้งที่อยู่อาศัยในบริเวณนี้ เดิมไม่มีหมู่บ้านพหมี คนมาอาศัยอยู่เลยเรียกว่า “หมู่บ้านใหม่” ซึ่งแบ่งเขตหมู่บ้าน ออกเป็น ๒ เขต คือ หมู่บ้านใหม่บนและหมู่บ้านใหม่ล่าง ดูจากทิศทางตามกระแสน้ำไหลจากแม่น้ำเพชรบุรี ไหลจากทิศใต้ไปยังทิศเหนือ โดยหมู่ที่ ๑ บ้านใหม่บนนั้นตั้งขึ้นก่อน เลยตั้งชื่อลงท้ายว่า บน ส่วนหมู่ที่ ๒ บ้านใหม่ล่าง ตั้งหลังจากนั้น เลยตั้งชื่อลงท้ายว่า ล่าง (ปัจจุบันหมู่บ้านนี้มีแต่ชาวมุสลิมอาศัยอยู่) (ผู้ให้ข้อมูล นายกาจดิษฐ์ นาคสุข)

๑.๒ หมู่ที่ ๒ บ้านใหม่ล่าง

ในสมัยก่อน มีชาวบ้านเป็นชาวมุสลิมอพยพมาตั้งที่อยู่อาศัยในบริเวณนี้ เดิมไม่มีหมู่บ้านพหมี คนมาอาศัยอยู่เลยเรียกว่า “หมู่บ้านใหม่” ซึ่งแบ่งเขตหมู่บ้าน ออกเป็น ๒ เขต คือ หมู่บ้านใหม่บนและหมู่บ้านใหม่ล่าง ดูจากทิศทางตามกระแสน้ำไหลจากแม่น้ำเพชรบุรี ไหลจากทิศใต้ไปยังทิศเหนือ โดยหมู่ที่ ๑ บ้านใหม่บนนั้นตั้งขึ้นก่อน เลยตั้งชื่อลงท้ายว่า บน ส่วนหมู่ที่ ๒ บ้านใหม่ล่าง ตั้งหลังจากนั้น เลยตั้งชื่อลงท้ายว่า ล่าง (ปัจจุบันหมู่บ้านนี้มีแต่ชาวมุสลิมอาศัยอยู่) (ผู้ให้ข้อมูล นายกาจดิษฐ์ นาคสุข)

๑.๓ หมู่ที่ ๓ บ้านบางลำภู

ในสมัยก่อนพื้นที่บริเวณนี้ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ เดินทางโดยใช้เรือ ทั้งสองฟากฝั่งเต็มไปด้วยต้นลำภู ชาวบ้านเลยเรียกว่า หมู่บ้านบางลำภู (อดีต ส่วนใหญ่จะตั้งชื่อหมู่บ้านขึ้นต้นด้วยคำว่า “บาง”) เพราะมีต้นลำภูปลูกอยู่เยอะนั่นเอง ลักษณะของต้นลำภู เป็นต้นไม้ที่กิ่งห้อยขอบมาเกาะ ลูกของต้นลำภูกินได้ มีลักษณะรูปทรงเหมือนดาว มีแฉก รสชาติเปรี้ยว ๆ ไม่ว่าจะสุกหรือดิบ ลูกก็จะมีสีเขียว แต่ถ้าลูกสุก จะมีรสชาติเปรี้ยวน้อยลง ปัจจุบันยังมีต้นลำภูหลงเหลืออยู่ แต่มีน้อยกว่าเมื่อก่อน เนื่องจากมีการตัดต้นลำภู เพื่อขยายพื้นที่ทำเขตถนน (ผู้ให้ข้อมูล นายณรงค์ ทองแต้ม)

๑.๔ หมู่ที่ ๔ บ้านคู้กระทะ

บริเวณที่ตรงนี้มีลักษณะเป็นที่ลุ่มคล้ายกับแอ่งกระทะถ่าน้ำมาเยอะที่ตรงนี้ก็จะมีท่อม (ผู้ให้ข้อมูล นายพงษ์วิชัย หอศิวาลัย)

๑.๕ หมู่ที่ ๕ บ้านลัดล่าง

บริเวณที่ตรงนี้เป็นคลอง โดยคลองนี้สามารถลัดไปอำเภอเมืองเพชรบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามได้ (ผู้ให้ข้อมูล นายณรงค์ ทองแต้ม)

๑.๖ หมู่ที่ ๖ บ้านกระท่อมราย

เมื่อก่อนที่ตรงนี้มีต้นกระท่อมเยอะชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านกระท่อมราย (ผู้ให้ข้อมูล นายวุฒิ มั่นสะอาด)

๑.๗ หมู่ที่ ๗ บ้านทุ่งเพื่อ

พื้นที่ตรงนี้มีต้นธูปฤๅษีอยู่เป็นจำนวนมาก ต้นฤๅษีเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กกหรือเพื่อ ชาวบ้านในหมู่บ้านเรียกต้นนี้ว่าเพื่อ เลยตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า บ้านทุ่งเพื่อ (ผู้ให้ข้อมูล นายณรงค์ ทองแต้ม)

๑.๘ หมู่ที่ ๘ บ้านนาป่า

ที่ตรงนี้เป็นป่าที่ล้อมรอบหมู่บ้านเป็นป่าโกงกางป่าแสม ชาวบ้านเลยเรียกที่ตรงนี้ว่านาป่า เพราะมีป่าโกงกางและป่าแสมเยอะ (ผู้ให้ข้อมูล นางวีณา โดจัน)

๑.๙ หมู่ที่ ๙ บ้านแสมชาย (สะ-แหม-ชาย)

เดิมเป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณริมแม่น้ำลำคลอง ชาวบ้านจะเดินทางโดยใช้เรือเป็นยานพาหนะ ล่องไปตามแม่น้ำลำคลอง ในแม่น้ำมีต้นแสมจำนวนมากทั้งสองข้างทาง ในเวลากลางคืนหิ่งห้อยมักจะมาอาศัยอยู่ตามต้นแสม เลยเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านแสมชาย (ผู้ให้ข้อมูล นายพยัคฆ์ แก้วกัญญา)

๑.๑๐ หมู่ที่ ๑๐ บ้านแคววังใหญ่ (แคว-วัง-ใหญ่)

พื้นที่ในบริเวณนี้ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะขุดร่องทำสวนมะพร้าวจำนวนมาก ชาวบ้านสันนิษฐานว่าเดิมที่บริเวณนี้น่าจะเคยเป็นวังจระเข้มาก่อน เพราะก่อนหน้านี้จะตั้งหมู่บ้าน ชาวบ้านได้ขุดร่องทำสวน ชาวบ้านขุดไปเจอหัวจระเข้ จำนวน ๕-๖ หัว เลยเชื่อว่า เดิมน่าจะเป็นที่อยู่อาศัยของจระเข้ เลยเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านแคววังใหญ่ (วัง หมายถึง หวังน้ำลึก เช่น ที่อยู่ของจระเข้) (ผู้ให้ข้อมูล นายลม่อม เล็กสุก)

๑.๑๑ หมู่ที่ ๑๑ บ้านบางหอ

ชื่อหมู่บ้านนี้ได้มาจากการที่สุนทรภู่เสด็จมาวัดเขาตะเคราเรือแล้วได้กล่าวถึงบางหอ

ถึงบางหอหอใครที่เहनหอ มาปลูกหอเสน่ห้หาในป่าเสื่อ

อันย่านนี้ที่บนบกก็กรกเรือ ทั้งทางเรือจระเข้ก็เณโก

(นิราศเมืองเพชร)

ชาวบ้านเลยเอาชื่อที่สุนทรภู่กล่าวถึงมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นายวิทยา โพธิ์ไคร)

๑.๑๒ หมู่ที่ ๑๒ บ้านคลองสวนทุ่ง

บริเวณรอบ ๆ หมู่บ้านมีคลองแล้วคลองสามารถไปยังวัดทุ่งได้ข้าง ๆ คลองก็จะมีสวน ชาวบ้านเลยตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านคลองสวนทุ่ง (ผู้ให้ข้อมูล นายอำนาจ กลั่นสกุล)

๒. ข้อมูลการสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบลบางขุนไทร จำนวน ๑๑ หมู่บ้าน

๒.๑ หมู่ที่ ๑ บ้านบางขุนไทร

เขาเล่ากันว่า มีนายขุนมาดักปลาใต้ต้นไทรเขาใช้ไวที่ที่ดักปลา แต่พอไปกู้ไทรไม่ได้ปลา แต่ได้เป็นทองขึ้นมาแทนเลยเอาทองนั้นมาสร้างวัดแล้วตั้งชื่อว่าวัดไทรทอง ก็เลยเอาชื่อวัดมาเรียกเป็นชื่อหมู่บ้าน เป็นบ้านบางขุนไทรทอง บาง ในสมัยก่อนใช้เรียกแทนหมู่บ้าน พอต่อมาก็เรียกเพี้ยนไปเพี้ยนมาเหลือแค่บ้านบางขุนไทร คำว่า ทอง หายไป (ผู้ให้ข้อมูล นางสาวเสาวลักษณ์ จงดี)

๒.๒ หมู่ที่ ๒ บ้านบางขุนไทร

เขาเล่ากันว่า มีนายขุนมาดักปลาใต้ต้นไทรเขาใช้ไวที่ที่ดักปลา แต่พอไปกู้ไทรไม่ได้ปลา แต่ได้เป็นทองขึ้นมาแทนเลยเอาทองนั้นมาสร้างวัดแล้วตั้งชื่อว่าวัดไทรทอง ก็เลยเอาชื่อวัดมาเรียกเป็นชื่อหมู่บ้าน เป็นบ้านบางขุนไทรทอง บาง ในสมัยก่อนใช้เรียกแทนหมู่บ้าน พอต่อมาก็เรียกเพี้ยนไปเพี้ยนมาเหลือแค่บ้านบางขุนไทร คำว่า ทอง หายไป (ผู้ให้ข้อมูล นางสาวเสาวลักษณ์ จงดี)

๒.๓ หมู่ที่ ๓ บ้านบางขุนไทร

เขาเล่ากันว่า มีนายขุนมาดักปลาใต้ต้นไทรเขาใช้ไวที่ที่ดักปลา แต่พอไปกู้ไทรไม่ได้ปลา แต่ได้เป็นทองขึ้นมาแทนเลยเอาทองนั้นมาสร้างวัดแล้วตั้งชื่อว่าวัดไทรทอง ก็เลยเอาชื่อวัดมาเรียกเป็นชื่อหมู่บ้าน เป็นบ้านบางขุนไทรทอง บาง ในสมัยก่อนใช้เรียกแทนหมู่บ้าน พอต่อมาก็เรียกเพี้ยนไปเพี้ยนมาเหลือแค่บ้านบางขุนไทร คำว่า ทอง หายไป (ผู้ให้ข้อมูล นางสาวเสาวลักษณ์ จงดี)

๒.๔ หมู่ที่ ๔ บ้านบางขุนไทร/บ้านแขก

ทั้งหมู่ ๑ ถึง หมู่ ๔ มันก็มีที่มาเหมือนกันหมด แต่หมู่ ๔ เขาไม่เรียกบางขุนไทรแต่มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า บ้านแขก คนส่วนมากเขาจะเรียกบ้านแขก เพราะหมู่ ๔ มีชาวอิสลามอยู่เยอะเลยเรียกบ้านแขก (ผู้ให้ข้อมูล นางสาวเสาวลักษณ์ จงดี)

๒.๕ หมู่ที่ ๕ บ้านดอนผิงแดด

เมื่อก่อนนี้เขาไม่ได้เรียกดอนผิงแดดเขาเรียกดอนตากแดด ที่แรกมันยังไม่มีหอรอกหมู่บ้านนี้ มันมีลาวเวียงจันทน์ย้ายมาที่โพการ้องก่อนหลังจากนั้นก็อพยพมาที่ตรงนี้พอมายู่ก็เลยสร้างวัดขึ้นชื่อว่าวัดดอนตากแดด ที่ชื่อนี้ก็คงเป็นเพราะว่าแถวนั้นมันไม่มีต้นไม้เลยเป็นที่โล่ง ๆ คนที่มาอยู่ก็เหมือนว่ามาตากแดดอยู่ ส่วนคำว่าดอนก็คือพื้นที่แถวนั้นมันดอน แล้วต่อมาก็เกิดเป็นหมู่บ้านขึ้นก็เลยเอาชื่อวัดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน ชื่อบ้านดอนตากแดดแล้วมาเปลี่ยนทีหลังเป็นดอนผิงแดด (ผู้ให้ข้อมูล นายชาย ทับสี)

๒.๖ หมู่ที่ ๖ บ้านดอนวัด

เหตุที่ชื่อนี้ก็เพราะว่าหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในวัดดอนผิงแดดแล้วพื้นที่บริเวณบริเวณนั้นเป็นพื้นดอน ชาวบ้านเลยเรียกว่า บ้านดอนวัด เพราะหมู่บ้านอยู่ที่ดอนและอยู่ในวัด (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธิ อ่ำกลัด)

๒.๗ หมู่ที่ ๗ บ้านดอนไทย

เมื่อก่อนพื้นที่บริเวณนี้มีคนไทยอพยพมามาก่อนภายหลังมีชาวลาวอพยพมาอยู่ด้วยจึงมีการแบ่งพื้นที่แล้วตั้งชื่อตามชาวลาวและคนไทยและและบริเวณนั้นเป็นพื้นที่ดอน จึงแบ่งพื้นที่นี้เป็นบ้านดอนไทยและบ้านดอนลาว (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธิ อ่ำกลัด)

๒.๘ หมู่ที่ ๘ บ้านบางอินทร์

เมื่อก่อนพื้นที่บริเวณนี้มีตาอินเข้ามาอยู่และเป็นเจ้าของพื้นที่บริเวณนี้ ชาวบ้านจึงเรียกพื้นที่บริเวณนี้ว่าบางอิน คือการเอาชื่อตาอินมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน ภายหลังมาเปลี่ยนคำว่า อิน เป็น อินทร์ เพื่อสื่อถึงการมีพระอินทร์คอยปกปักษ์รักษาหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธิ อ่ำกลัด)

๒.๙ หมู่ที่ ๙ บ้านป่าขาด

แต่เดิมชื่อว่าบ้านปากขาด คือพื้นที่บริเวณนั้นเป็นพื้นที่ที่มีคลองและบ้านปากขาดกินพื้นที่ไปถึงคลองมอญต่อมามีการแบ่งพื้นที่เกิดขึ้นระหว่างบ้านปากขาดกับคลองมอญโดยการไ้ใช้คลองเป็นตัวตัดหมู่บ้านระหว่างสองหมู่บ้านนี้ออกจากกันทำให้สองหมู่บ้านนอกขาดจากกัน ชื่อปากขาดก็มาจาก ปากน้ำที่ตัดขาดระหว่างสองหมู่บ้าน ต่อมาเรียกเพี้ยนจาก ปากขาด เป็น ป่าขาด (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธิ อ่ำกลัด)

๒.๑๐ หมู่ที่ ๑๐ บ้านสามัคคี

แต่เดิมหมู่บ้านนี้เขาเรียกบ้านหนองอีตัง ที่นี้เขาก็ว่าชื่อนี้มันไม่เพราะพูดแล้วมันดูไม่สุภาพมันหยาบคาย พอดีมีหลวงพ่อกิต เป็นหลวงพ่อบางขุนไทรเขาก็เลยตั้งชื่อให้หมู่บ้านให้ว่าหมู่บ้านสามัคคี เลยก็ใช้ชื่อนี้มาตั้งแต่ตอนนั้น (ผู้ให้ข้อมูล นายศรีเพชร สุ่มอ่ำ)

๒.๑๑ หมู่ที่ ๑๑ บ้านดอนหอยแครง

เมื่อก่อนที่ตรงนี้เป็นที่ลุ่มมีน้ำขังต่อมาชาวบ้านเอาเปลือกหอยและกระช้ำ (กระช้ำ คือเปลือกหอยที่ทับถมกันมานานจนแหลกละเอียด) มาทิ้งที่บริเวณนี้เปลือกหอยที่นำมาทิ้งส่วนมากเป็นหอยแครงนำมาทิ้งจนกระทั่งพื้นที่จากที่เป็นที่ลุ่มทั้งจนพื้นที่มันเป็นที่ดอนขึ้นมา ก็เลยเรียกพื้นที่ตรงนี้ว่าดอนหอยแครง เพราะมีการทิ้งเปลือกหอยแครงจนเป็นที่ดอน (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธิ อ่ำกลัด)

๓. ข้อมูลการสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบลบ้านแหลม จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน

๓.๑ หมู่ที่ ๑ บ้านนอก

ที่ชื่อนี้ก็เพราะว่าหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกับทะเลอยู่ติดกับปากอ่าว เลยเรียกว่าบ้านนอก คือ อยู่นอกสุดติดกับทะเล (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุตา ใหญ่กว่าวงศ์)

๓.๒ หมู่ที่ ๒ บ้านตลาด

เมื่อก่อนหมู่บ้านทั้ง ๑๐ หมู่ของบ้านแหลม จะมีตลาดอยู่ตลาดเดียวที่เป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดในบ้านแหลม เพราะเมื่อก่อนไม่มีตลาดนัดแล้วหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับตลาดจึงเรียกว่าบ้านตลาด เมื่อก่อนตลาดนี้เปิดทั้งวันทั้งคืน แต่ปัจจุบันเปิดตั้งแต่เช้าถึงเย็น (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุตา ใหญ่กว่าวงศ์)

๓.๓ หมู่ที่ ๓ บ้านกลาง

ที่ชื่อนี้ก็เพราะว่าหมู่บ้านนี้อยู่ติดกับวัดในกลางก็เลยเอาชื่อวัดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน โดยตัดเอาคำสุดท้ายมาเพียงคำเดียว (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

๓.๔ หมู่ที่ ๔ บ้านใน

หมู่บ้านนี้ที่ตั้งชื่อตามชื่อวัดเหมือนกับหมู่ ๓ เพราะหมู่บ้านนี้อยู่ใกล้กับวัดศิระษะคาม ซึ่งเมื่อก่อนชื่อว่าวัดใน หมู่บ้านนี้ก็เลยเอาชื่อวัดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน คือ บ้านใน (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

๓.๕ หมู่ที่ ๕ บ้านย่านซื่อ/ศาลเจ้ากวางกง

หมู่บ้านนี้โดยปกติแล้วจะไม่เรียกบ้านย่านซื่อ แต่จะเรียกหมู่ ๕ ศาลเจ้ากวางกง ที่ชื่อนี้ก็เพราะเมื่อก่อนมีศาลเจ้าอยู่ แล้วมีหมู่บ้านอยู่รอบ ๆ ศาลเจ้านี้จึงเอาชื่อศาลเจ้ามาเป็นชื่อเรียกหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

๓.๖ หมู่ที่ ๖ บ้านย่านซื่อ

ตอนนี้กำลังจะเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านเพราะแต่ก่อนไม่รู้ที่มาของย่านซื่อเลยเปลี่ยนตามศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ชื่อศาลกวางกง (ผู้ให้ข้อมูล นายบุญลือ ธรรมมงคลชัย)

๓.๗ หมู่ที่ ๗ บ้านศาลเจ้าตึก

เมื่อก่อนมีศาลเจ้านี้อยู่แล้ว ภายหลังมีการก่อตั้งขึ้นหมู่บ้านขึ้นรอบ ๆ ศาลเจ้าจึงเอาชื่อศาลเจ้ามาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

๓.๘ หมู่ที่ ๘ บ้านท้องคุ้ง

พื้นที่บริเวณนั้นมีแม่น้ำหรือคลองที่มันไหลเป็นลักษณะคล้าย ๆ วงกลมหรือเรียกว่ามันเป็นท้องคุ้ง จึงเอาชื่อลักษณะของทางน้ำที่ไหลที่เป็นคุ้งมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

๓.๙ หมู่ที่ ๙ บ้านทุ่งนา

เป็นหมู่ที่อยู่นอกเขตเทศบาล หมู่นี้อยู่ในเขตของ อบต. เป็นหมู่บ้านหมู่เดียวที่อยู่กลางทุ่งนา (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

๓.๑๐ หมู่ที่ ๑๐ บ้านศาลเจ้าฮุดโจ้ว

เมื่อก่อนมีศาลเจ้านี้อยู่แล้วแล้วก็มีหมู่บ้านเกิดขึ้นรอบ ๆ ศาลเจ้านี้จึงใช้ชื่อศาลเจ้ามาเรียกเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

๔. ข้อมูลการสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบลท่าแร่ จำนวน ๗ หมู่บ้าน

๔.๑ หมู่ที่ ๑ บ้านดอนเทพศักดิ์

คนสมัยก่อนได้ขุดสระ ขุดบ่อ ขุดคลอง ตรงศาลากลางหมู่บ้านแล้วเจอเรือไม้สักเลยคิดว่ามีเทพเทวดามาปกป้องรักษาหมู่บ้าน เลยเป็นเอามาเป็นชื่อหมู่บ้านเทพสักต่อมามีการเปลี่ยนคำว่า สัก เป็น ศักดิ์

คำนี้ แทนซึ่งมีความหมายตรงกับความเชื่อของชาวบ้านว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองหมู่บ้านอยู่ (ผู้ให้ข้อมูล นางนงนุช สิงห์เทียน)

๔.๒ หมู่ที่ ๒ บ้านคลองแหลม

ที่ตรงนี้เป็นคลอง ในสมัยก่อนคลองนี้ไปบรรจบที่แม่ทะเลของบ้านแหลม ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า บ้านคลองแหลม (ผู้ให้ข้อมูล นางนงนุช สิงห์เทียน)

๔.๓ หมู่ที่ ๓ บ้านหัวกระทุ่ม

แต่ก่อนมีต้นกระทุ่มเยอะ ต้นกระทุ่มเป็นต้นไม้ป่าเป็นไม้ยืนต้นอายุยาวกว่าจะโตใช้เวลานาน ปัจจุบันน่าจะเหลือ ๑ ต้น เหตุที่มันเหลือแค่นี้เพราะชาวบ้านไม่นิยมปลูกเพราะไม่ใช่ต้นไม้ที่ออกผลกินได้ ก็เลยเรียกพื้นที่ตรงนี้ว่าบ้านหัวกระทุ่มเพราะมีต้นกระทุ่มเยอะ แต่ก่อนหมู่บ้านนี้มีสองชื่อ คือ หัวกระทุ่มกับคลองแจ็ก พอจะเอาชื่อมาเขียนในทางราชการก็เลยตัดคลองแจ็กออกมาใช้หัวกระทุ่มแค่อีกอย่างเดียว (ผู้ให้ข้อมูล นายमाणู รอดเสม)

๔.๔ หมู่ที่ ๔ บ้านป่าขวาง

ที่ชื่อนี้ก็เพราะว่าหมู่บ้านนี้เป็นหมู่อยู่ระหว่างตำบลท่าแร่กับท่าตำหนักที่ตั้งชื่อนี้เพราะพื้นที่ของหมู่บ้านขวาง ๒ ตำบลออกจากกัน คือ ตำบลท่าแร่ กับ ตำบลท่าแร่ (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธิ อ่ำกลัด)

๔.๕ หมู่ที่ ๕ บ้านนาโพธิ์

บริเวณพื้นที่ตรงนี้เป็นทุ่งนา และมีต้นโพธิ์ล้อมรอบ ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านนาโพธิ์ (ผู้ให้ข้อมูล นายमाणู รอดเสม)

๔.๖ หมู่ที่ ๖ บ้านวัดกุฎี

มีวัดแล้วก็มีกุฎี (กุ-ฎี) วัดตั้งมานานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาหมู่บ้านนี้มาตั้งขึ้นที่หลังวัดก็เลยเอาชื่อวัดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน ส่วนทำไมถึงชื่อวัดกุฎีผมก็ไม่รู้เหมือนกันต้องไปถามคนเก่า ๆ สมัยอยุธยา (ผู้ให้ข้อมูล นายเอกสิทธิ์ เพิ่มชัย)

๔.๗ หมู่ที่ ๗ บ้านในพัฒนา

หมู่บ้านนี้แยกมาจากหมู่ ๔ บ้านป่าขวาง เพราะประชากรเยอะเกินไปผู้นำไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง เลยแยกมาเป็นหมู่ที่ ๗ บ้านในพัฒนา เหตุที่ชื่อบ้านในเพราะหมู่บ้านนี้เคยอยู่ในบ้านป่าขวางมาก่อน ส่วนคำว่าพัฒนาตั้งเพื่อให้ชาวบ้านมาร่วมใจพัฒนาทำให้หมู่บ้านดี (ผู้ให้ข้อมูล นายอธิวัฒน์ นาคสุก)

๕. ข้อมูลการสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบลท่าแร่ ออก จำนวน ๔ หมู่บ้าน

๕.๑ หมู่ที่ ๑ บ้านเหมืองตลาดแก้ว

เมื่อก่อนไม่ได้ชื่อนี้ เมื่อก่อนชื่อ บ้านเหมืองปลัดแก้ว ที่ชื่อนี้เพราะว่าเมื่อก่อนหมู่บ้านนี้ยังไม่มีชื่อ ต่อมาเกิดเหตุน้ำหลากน้ำก็เยอะล้นเหมืองจนทำให้เหมืองพัง ซึ่งตอนนั้นมีปลัดแก้ว ซึ่งเป็นปลัดจริง ๆ มา

ช่วยชาวบ้านปิดน้ำกั้นน้ำที่เหมืองนี้ เลยเอาชื่อของปลัดนี้มาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านเพราะเห็นว่าปลัดแก้วเป็นคำสำคัญที่ช่วยในการปิดกั้นน้ำ (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธิ อ่าก๊อต)

๕.๒ หมู่ที่ ๒ บ้านเหมืองไทร

ในสมัยก่อนพื้นที่ตรงนี้มีต้นไทรอยู่เยอะแล้วก็มีเหมือง (เหมืองก็คือร่องน้ำเล็ก ๆ) อยู่ใกล้ ๆ ต้นไทร ชาวบ้านก็เลยเรียกตรงนี้ว่าบ้านเหมืองไทร (ผู้ให้ข้อมูล นายบารอเฮม โต๊ะมิ)

๕.๓ หมู่ที่ ๓ บ้านคลองมอญ

แต่ก่อนมีมอญเขาเอาหอมดอกมาขาย พอขายไปเรื่อย ๆ ก็ได้กำไรดีเลยมีชาวมอญเข้ามาเพิ่ม และตรงที่มอญขายของอยู่ใกล้กับคลอง ทำให้ชาวบ้านที่มาซื้อหอมดอกเรียกตรงนี้ว่าคลองมอญเพราะมอญขายของอยู่ใกล้คลอง ต่อมาก็เลยเอาชื่อนี้ตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นายคมสันต์ นาคสุก)

๕.๔ หมู่ที่ ๔ บ้านกลางพัฒนา

เดิมที่ไม่มีหมู่บ้านนี้ แต่ก่อนมีแค่ ๓ หมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านของ หมู่ที่ ๑ บ้านเหมืองตลาดแก้ว ได้เกิดปัญหาแบ่งพรรคแบ่งพวกกันจนทำให้ทางอำเภอเข้ามาแก้ไขปัญหาลงแยก หมู่บ้านเหมืองตลาดแก้วออกมาเป็นอีก ๑ หมู่บ้านชื่อบ้านกลางพัฒนา ที่มาของชื่อบ้านกลางพัฒนาก็คือว่าหมู่บ้านกลางพัฒนาอยู่ตรงกลางระหว่างหมู่ที่ ๑ กับหมู่ที่ ๒ จึงได้เรียกว่า บ้านกลาง ส่วนคำว่าพัฒนาตั้งขึ้นเพื่อให้คนในหมู่บ้านร่วมใจกันพัฒนาให้สมกับชื่อหมู่บ้านกลางพัฒนา (ผู้ให้ข้อมูล นายโชคชัย แซ่มซ้อย)

๖. ข้อมูลการสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบลปากทะเล จำนวน ๔ หมู่บ้าน

๖.๑ หมู่ที่ ๑ บ้านดอนมขามยางเนื้อ

แต่ก่อนเป็นที่สันดอน และมีพราหมณ์มาล่าเนื้อได้ต้นมะขาม เนื้อคือเนื้อวัว (ผู้ให้ข้อมูล นายสมควร สุวรรณศิริ)

๖.๒ หมู่ที่ ๒ บ้านปากทะเล

บ้านเลขที่ ๑๑๑/๑ หมู่ ๓ ตำบลปากทะเลบริเวณนี้เป็นที่ติดกับทะเลแล้วมีคลองยื่นออกไปในทะเลเป็นเหมือนปากทางที่น้ำทะเลไหลเข้ามา ชาวบ้านจึงเรียกว่าปากทะเลผู้ (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธยา ม่วงโพชน์)

๖.๓ หมู่ที่ ๓ บ้านปากทะเล

บ้านเลขที่ ๑๑๑/๑ หมู่ ๓ ตำบลปากทะเลบริเวณนี้เป็นที่ติดกับทะเลแล้วมีคลองยื่นออกไปในทะเล เป็นเหมือนปากทางที่น้ำทะเลไหลเข้ามา ชาวบ้านจึงเรียกว่าปากทะเลให้ (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธยา ม่วงโพชน์)

๖.๔ หมู่ที่ ๔ บ้านบางอินทร์

เมื่อก่อนตาอินทร์เข้ามาอยู่ก่อน ชื่อหมู่บ้านนี้จึงเรียกว่า บ้านบางอินทร์ (ผู้ให้ข้อมูล นางประภา สิงห์เทียน)

๗. ข้อมูลการสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบลแหลมผักเบี้ย จำนวน ๔ หมู่บ้าน

๗.๑ หมู่ที่ ๑ บ้านพะเนิน

เมื่อก่อนที่ตรงนี้เป็นที่เนินเขาไม่มีหมู่บ้านมีแต่ป่าเสมขึ้น ต่อมาก็มียาชาวบ้านเข้ามาอยู่ปลูกบ้านอาศัย จากเดิมที่เคยเป็นป่าเสมชาวบ้านก็ช่วยกันตัดออกพัฒนาจนเป็นหมู่บ้านในทุกวันนี้ (ผู้ให้ข้อมูล นายสมหมาย พุ่มพันธ์)

๗.๒ หมู่ที่ ๒ บ้านดอนใน

บ้านดอนในมีพื้นที่ตอนตรงกลาง ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่กั้นน้ำเค็มและมีถนนที่กั้นสองหมู่บ้าน ถนนอยู่ในพื้นที่ดอนใน ถนนฝั่งนอกเป็นของดอนกลาง ชาวบ้านของบ้านดอนในและบ้านดอนกลางใช้ชีวิตปะปนกันอยู่ ชื่อหมู่บ้านจึงเรียกตามการแบ่งของถนน (ผู้ให้ข้อมูล นางอัจฉรี เสริมทรัพย์)

๗.๓ หมู่ที่ ๓ บ้านดอนกลาง

บ้านดอนในเป็นตอนตรงกลาง ที่กั้นน้ำเค็ม ถนนที่กั้นเป็นของดอนใน ถนนฝั่งนอกเป็นของดอนกลาง ชาวบ้านของบ้านดอนใน และบ้านดอนกลางใช้ชีวิตปะปนกันอยู่ ชื่อหมู่บ้านจึงเรียกตามการแบ่งของถนน (ผู้ให้ข้อมูล นางอัจฉรี เสริมทรัพย์)

๗.๔ หมู่ที่ ๔ บ้านดอนคต

เป็นดอนเก่าแก่ ดอนคตเพี้ยนมาจากคำว่า ดอนคตตี้ ไม่ใช่มีคตตี้เยอะ (ผู้ให้ข้อมูล นายสมหมาย พุ่มพันธ์)

๘. ข้อมูลการสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบลบางตะบูน จำนวน ๘ หมู่บ้าน

๘.๑ หมู่ที่ ๑ บ้านปากอ่าว

แต่ก่อนเดินทางโดยใช้เรือ หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่ติดกับทะเลใครจะเข้ามาก็ต้องผ่านหมู่บ้านนี้ก่อนเปรียบเหมือนว่าหมู่บ้านนี้เป็นทางเข้า เขาจึงตั้งชื่อว่า บ้านปากอ่าว (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

๘.๒ หมู่ที่ ๒ บ้านคิ่งใหญ่

บริเวณที่ตรงนี้เป็นคลองแล้วคลองมันโค้งมีลักษณะเป็นคิ่งใหญ่ ๆ ชาวบ้านเลยตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่าบ้านคิ่งใหญ่ (ผู้ให้ข้อมูล นายไพฑูรย์ วัฒนพงศ์พรชัย)

๘.๓ หมู่ที่ ๓ บ้านคลองลัด

เดิมทีหมู่บ้านนี้มีคลองที่ลัดไปนู่นมานี้ได้ แต่ก่อนไม่มีถนน เลยตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่าบ้านคลองลัด (ผู้ให้ข้อมูล นายธัมมภณ สว่างอารมย์)

๘.๔ หมู่ที่ ๔ บ้านคลองขุด

เมื่อก่อนไม่มีคลองนี้ต่อมาชาวบ้านร่วมใจกันขุดคลอง เพื่อเป็นทางลัดไปจังหวัดสมุทรสาคร (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

๘.๕ หมู่ที่ ๕ บ้านท้องคิ่ง

บริเวณหมู่บ้านเป็นคิ่งน้ำคล้าย ๆ ท้องคน (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

๘.๖ หมู่ที่ ๖ บ้านคลองไหลลำ

แต่เดิมมีคนจีนจากไหลลำอพยพมาอยู่ในพื้นที่ซึ่งพื้นที่นั้นอยู่ติดกับคลอง ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านคลองไหลลำ (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

๘.๗ หมู่ที่ ๗ บ้านบางก้าง

หมู่บ้านนี้พูดเพี้ยนมาจากคำว่า บางก้าง คือพื้นที่บริเวณนี้สมัยก่อนมีก้างอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเอามาตั้งชื่อหมู่บ้าน ต่อมาเรียกเพี้ยนเป็นบางก้าง (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

๘.๘ หมู่ที่ ๘ บ้านสามแพรก

หมู่บ้านนี้อยู่ระหว่างคลอง ๓ คลอง คลองที่ ๑ เป็นถนนรถไฟไปบางเค็ม คลองที่ ๒ คลองน้ำเขียวติดกับเขาย้อย คลองที่ ๓ มาจากทางวัดเขาตะเครา (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

๙. ข้อมูลการสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบลบางตะบูนออก จำนวน ๕ หมู่บ้าน

๙.๑ หมู่ที่ ๑ บ้านท้องคุ้ง

พระเจ้าเสือเสด็จทางน้ำมีตำหนักประทับที่หมู่บ้านแห่งนี้ และบริเวณนี้ทางน้ำมีลักษณะเป็นคุ้งน้ำคล้ายท้องคน จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านท้องคุ้ง (ผู้ให้ข้อมูล นายณรงค์ สิทธิรุ่ง)

๙.๒ หมู่ที่ ๒ บ้านสามคลอง

ในสมัยก่อนบริเวณนี้มีคลอง ในปลายคลองมีน้ำที่ไหลมาจาก คลองมอญ คลองนาป่า และคลองบ้านแหลม (ผู้ให้ข้อมูล นางสาวพัชรินทร์ คัดต่อ)

๙.๓ หมู่ที่ ๓ บ้านปากอ่าว

หมู่บ้านตรงนี้ตั้งอยู่ปากอ่าวบางตะบูนพอดี (ผู้ให้ข้อมูล นายไพโรจน์ พุ่มพวง)

๙.๔ หมู่ที่ ๔ บ้านบางก้าง

ชื่อนี้มีอยู่สองที่มีอยู่ที่หมู่ ๗ อีกที่ ชื่อหมู่บ้านนี้พูดเพี้ยนมาจากคำว่า บางก้าง คือพื้นที่บริเวณนี้สมัยก่อนมีก้างอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเอามาตั้งชื่อหมู่บ้าน ต่อมาเรียกเพี้ยนเป็นบางก้าง (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

๙.๕ หมู่ที่ ๕ บ้านเหมืองตานิม

คนที่มาอยู่ชื่อตานิม ทำเผาถ่าน ปลุกต้นโกกงาง ทำเหมือง คอยขุดเหมืองเวลาเรือเข้า ขุดร่องน้ำเอง คนจึงเรียกกันว่าไปเหมืองตานิม (ผู้ให้ข้อมูล นายวุฒิพงษ์ สมุทรผ่อง)

๑๐. ข้อมูลการสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบลบางแก้ว จำนวน ๘ หมู่บ้าน

๑๐.๑ หมู่ที่ ๑ บ้านเหมืองกลาง

ชื่อนี้มาจากการที่หมู่บ้านนี้มีเหมืองน้ำที่ไหลผ่านตรงกลางหมู่บ้านและไหลผ่านไปกลางทุ่งนาที่ชาวบ้านทำนา ปัจจุบันเหมืองนี้กลายเป็นคลอง (ผู้ให้ข้อมูล นายสนิท อ่างลัด)

๑๐.๒ หมู่ที่ ๒ บ้านนาแค

หมู่บ้านนาแค เหมืองกลาง นาบัว เป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกันซึ่งส่วนใหญ่เขาจะทำนาเป็นอาชีพอยู่แล้ว แต่ที่บ้านนาแคมีคนเอาต้นแคไปปลูกที่คันนา โดยที่ปกติแล้วเขาจะไม่เอาไปปลูกกัน ชาวบ้านที่ผ่านไปผ่านมาก็เลยเรียกนาแค (ผู้ให้ข้อมูล นายชัยรัตน์ สุขพลาย)

๑๐.๓ หมู่ที่ ๓ บ้านท่าเนียบ * ไม่มีผู้ให้ข้อมูลได้

๑๐.๔ หมู่ที่ ๔ บ้านบางแก้ว

ชื่อนี้เหมือนกันสองหมู่ มีหมู่ที่ ๔ กับหมู่ที่ ๘ ที่มาของชื่อก็คือมีคนจีนมั่งเรือสำเภามาที่บางแก้วแล้วเกิดเรือล่ม ถ้วย ซาม ที่ทำมาจากแก้วก็ตกลงจากเรืออยู่เต็มพื้นที่บริเวณนั้น ชาวบ้านจึงเอามาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน หมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นายชัยรัตน์ สุขพลาย)

๑๐.๕ หมู่ที่ ๕ บ้านหนองแก้ว

เมื่อก่อนที่ตรงนี้ชื่อว่าบ้านหนองแก้ว ต่อมาเรียกเพี้ยนกันมาเรื่อย ๆ จนกลายเป็นบางแก้ว (ผู้ให้ข้อมูล นายบัณฑิต รัตนคาม)

๑๐.๖ หมู่ที่ ๖ บ้านนาบัว

ชื่อนี้เพราะคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านนี้ทำนาเป็นอาชีพหลักแล้วเมื่อก่อนน้ำมันท่วมมากจนน้ำท่วมนาเป็นบริเวณกว้างและท่วมนานจนบัวขึ้นในนา ชาวบ้านเลยเอามาตั้งเป็นชื่อของหมู่บ้าน ซึ่งบ้านนาบัว ถูกแบ่งออกเป็น ๓ บ้านย่อย ๆ คือ บ้านนาบัว,บ้านโน (ที่ชื่อบ้านโนเพราะว่า เป็นกลุ่มของชาวบ้านที่รวมตัวกันอยู่ในพื้นที่กลางหมู่บ้าน) และวัดใหม่ (ที่ชื่อนี้เพราะว่า กลุ่มบ้านในบริเวณนี้อยู่ใกล้กับวัดใหม่หรือวัดราษฎร์ศรัทธา (ผู้ให้ข้อมูล นายอภิชาติ พันธุ์อินทร์)

๑๐.๗ หมู่ที่ ๗ บ้านร่องใหญ่

เมื่อก่อนนี้หมู่บ้านนี้ไม่มีชื่อเรียกพื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ติดทะเลซึ่งเป็นพื้นที่ที่รองรับน้ำจากตัวเมืองลงสู่ทะเล ต่อมามีการขุดร่องน้ำขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อเป็นทางให้น้ำที่เหลือจากตัวเมืองเพชรบุรีได้ไหลลงสู่ทะเล จึงเอาร่องน้ำที่มีขนาดใหญ่ไปตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นายชัยรัตน์ สุขพลาย)

๑๐.๘ หมู่ที่ ๘ บ้านบางแก้ว

ชื่อนี้เหมือนกันสองหมู่ มีหมู่ที่ ๔ กับหมู่ที่ ๘ ที่มาของชื่อก็คือมีคนจีนมั่งเรือสำเภามาที่บางแก้วแล้วเกิดเรือล่ม ถ้วย ซาม ที่ทำมาจากแก้วก็ตกลงจากเรืออยู่เต็มพื้นที่บริเวณนั้น ชาวบ้านจึงเอามาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน หมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นายชัยรัตน์ สุขพลาย)

จากการที่คณะผู้จัดทำได้ทำการวิเคราะห์ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้านทั้ง ๗๓ หมู่บ้าน ของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่นั้นมีหลักการที่แตกต่างกันออกไปสามารถแบ่งได้ ดังนี้

๑. ตั้งตามลักษณะของพื้นที่

หมู่ที่ ๕ บ้านดอนผิงแดด ตำบลบางขุนไทร

เมื่อก่อนนี้เขาไม่ได้เรียกดอนผิงแดดเขาเรียกดอนตากแดด ที่แรกมันยังไม่มีหรือหมู่บ้านนี้ มันมีลาวเวียงจันทน์ย้ายมาที่โพการ้องก่อนหลังจากนั้นก็อพยพมาที่ตรงนี้พอมายู่ก็เลยสร้างวัดขึ้นชื่อว่าวัดดอนตากแดด ที่ชื่อนี้ก็คงเป็นเพราะว่าแถวนั้นมันไม่มีต้นไม้เลยเป็นที่โล่ง ๆ คนที่มาอยู่ก็เหมือนว่ามาตากแดดอยู่ ส่วนคำว่าดอนก็คือพื้นที่แถวนั้นมันดอน แล้วต่อมาก็เกิดเป็นหมู่บ้านขึ้นก็เลยเอาชื่อวัดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านชื่อบ้านดอนตากแดดแล้วมาเปลี่ยนทีหลังเป็นดอนผิงแดด (ผู้ให้ข้อมูล นายชาย ทัฬหี)

หมู่ที่ ๓ บ้านบางขุนไทร ตำบลบางขุนไทร

เขาเล่ากันว่าเมื่อนายขุนมาดักปลาใต้ต้นไทรเขาใช้ที่ดักปลา แต่พอไปกู้ไทรไม่ได้ปลาแต่ได้เป็นทองขึ้นมาแทนเลยเอาทองนั้นมาสร้างวัดแล้วตั้งชื่อว่าวัดไทรทอง ก็เลยเอาชื่อวัดมาเรียกเป็นชื่อหมู่บ้าน เป็นบ้านบางขุนไทรทอง บาง ในสมัยก่อนใช้เรียกแทนหมู่บ้าน พอต่อมาก็เรียกเพี้ยนไปเพี้ยนมาเหลือแค่บ้านบางขุนไทร คำว่า ทอง หายไป (ผู้ให้ข้อมูล นางสาวเสาวลักษณ์ จงดี)

หมู่ที่ ๑ บ้านนอก ตำบลบ้านแหลม

ที่ชื่อนี้ก็เพราะว่าหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกับทะเลอยู่ติดกับปากอ่าว เลยเรียกว่าบ้านนอก คือ อยู่นอกสุดติดกับทะเล (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุตา ใหญ่กว่าวงศ์)

หมู่ที่ ๘ บ้านท้องคุ้ง ตำบลบ้านแหลม

พื้นที่บริเวณนั้นมันมีแม่น้ำหรือคลองที่มันไหลเป็นลักษณะคล้าย ๆ วงกลมหรือเรียกว่ามันเป็นท้องคุ้ง จึงเอาชื่อลักษณะของทางน้ำที่ไหลที่เป็นคุ้งมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุตา ใหญ่กว่าวงศ์)

หมู่ที่ ๙ บ้านทุ่งนา ตำบลบ้านแหลม

เป็นหมู่ที่อยู่นอกเขตเทศบาล หมู่นี้อยู่ในเขตของ อบต. เป็นหมู่บ้านหมู่เดียวที่อยู่กลางทุ่งนา (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุตา ใหญ่กว่าวงศ์)

หมู่ที่ ๕ บ้านท้องคุ้ง ตำบลบางตะบูน

บริเวณหมู่บ้านเป็นคุ้งน้ำคล้าย ๆ ท้องคน (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

หมู่ที่ ๑ บ้านปากอ่าว ตำบลบางตะบูน

แต่ก่อนเดินทางโดยใช้เรือ หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่ติดกับทะเลใครจะเข้ามาก็ต้องผ่านหมู่บ้านนี้ก่อนเปรียบเหมือนว่าหมู่บ้านนี้เป็นทางเข้า เขาจึงตั้งชื่อว่า บ้านปากอ่าว (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

หมู่ที่ ๑ บ้านท้องคุ้ง ตำบลบางตะบูนออก

พระเจ้าเสือเสด็จทางน้ำมีตำหนักประทับที่หมู่บ้านแห่งนี้ และบริเวณนี้ทางน้ำมีลักษณะเป็นคุ้งน้ำคล้ายท้องคน จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านท้องคุ้ง (ผู้ให้ข้อมูล นายณรงค์ สิทธิรุ่ง)

หมู่ที่ ๘ บ้านป่า ตำบลบางครก

ที่ตรงนี้เป็นป่าที่ล้อมรอบหมู่บ้านเป็นป่าโกงกางป่าแสม ชาวบ้านเลยเรียกที่ตรงนี้ว่านาป่าเพราะมีป่าโกงกางและป่าแสมเยอะ (ผู้ให้ข้อมูล นางวีณา โตจั่น)

หมู่ที่ ๓ บ้านปากอ่าว ตำบลบางตุนออก

หมู่บ้านตรงนี้ตั้งอยู่ปากอ่าวบางตะบูนพอดี (ผู้ให้ข้อมูล นายไพโรจน์ พุ่มพวง)

หมู่ที่ ๒ บ้านปากทะเล ตำบลปากทะเล

ตำบลปากทะเลบริเวณนี้เป็นที่ติดกับทะเลแล้วมีคลองยื่นออกไปในทะเล เป็นเหมือนปากทางที่น้ำทะเลไหลเข้ามา ชาวบ้านจึงเรียกว่าปากทะเล (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธยา ม่วงโพชน์)

หมู่ที่ ๓ บ้านปากทะเล ตำบลปากทะเล

ตำบลปากทะเลบริเวณนี้เป็นที่ติดกับทะเลแล้วมีคลองยื่นออกไปในทะเล เป็นเหมือนปากทางที่น้ำทะเลไหลเข้ามา ชาวบ้านจึงเรียกว่าปากทะเล (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธยา ม่วงโพชน์)

หมู่ที่ ๑ บ้านพะเนิน ตำบลแหลมผักเบี้ย

เมื่อก่อนที่ตรงนี้เป็นที่เนินเขาไม่มีหมู่บ้านมีแต่ป่าแสมขึ้น ต่อมาก็มีชาวบ้านเข้ามาอยู่ปลูกบ้านอาศัย จากเดิมที่เคยเป็นป่าแสมชาวบ้านก็ช่วยกันตัดออกพัฒนาจนเป็นหมู่บ้านในทุกวันนี้ (ผู้ให้ข้อมูล นายสมหมาย พุ่มพันธ์)

หมู่ที่ ๑๐ บ้านแคววังใหญ่ (แคว-วัง-ใหญ่) ตำบลบางครก

พื้นที่ในบริเวณนี้ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะขุดร่องทำสวนมะพร้าวจำนวนมาก ชาวบ้านสันนิษฐานว่าเดิมที่บริเวณนี้น่าจะเคยเป็นวังจรเข้มาก่อน เพราะก่อนหน้าที่จะตั้งหมู่บ้าน ชาวบ้านได้ขุดร่องทำสวน ชาวบ้านขุดไปเจอหัวจรเข้ จำนวน ๕-๖ หัว เลยเชื่อว่า เดิมน่าจะเป็นที่อยู่อาศัยของจรเข้ เลยเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านแคววังใหญ่ (วัง หมายถึง หัวงูน้ำลึก เช่น ที่อยู่ของจรเข้) (ผู้ให้ข้อมูล นายล่อม เล็กสุก)

๒. ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับสัตว์

หมู่ที่ ๑๑ บ้านดอนหอยแครง ตำบลบางขุนไทร

เมื่อก่อนที่ตรงนี้เป็นที่ลุ่มมีน้ำขังต่อมาชาวบ้านเอาเปลือกหอยและกระช้ำ (กระช้ำคือ เปลือกหอยที่ทับถมกันมานานจนแหลกละเอียด) มาทิ้งที่บริเวณนี้เปลือกหอยที่นำมาทิ้งส่วนมากเป็นหอยแครง นำมาทิ้งจนกระทั่งพื้นที่จากที่เป็นที่ลุ่มทิ้งจนพื้นที่มันเป็นที่ดอนขึ้นมา ก็เลยเรียกพื้นที่ตรงนี้ว่าดอนหอยแครง เพราะมีการทิ้งเปลือกหอยแครงจนเป็นที่ดอน (ผู้ให้ข้อมูล นายสนธิ อ่ำกัลด)

๓. ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับพืช

หมู่ที่ ๙ บ้านแสมชาย (สะ-แหม-ชาย) ตำบลบางครก

เดิมเป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณริมแม่น้ำลำคลอง ชาวบ้านจะเดินทางโดยใช้เรือเป็นยานพาหนะ ล่องไปตามแม่น้ำลำคลอง ในแม่น้ำมีต้นแสมจำนวนมากทั้งสองข้างทาง ในเวลากลางคืนหิ่งห้อยมักจะมาอาศัยอยู่ตามต้นแสม เลยเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านแสมชาย (ผู้ให้ข้อมูล นายพยัคฆ์ แก้วกัญญา)

หมู่ที่ ๒ บ้านเหมืองไทร ตำบลท่าแร่จอก

ในสมัยก่อนพื้นที่ตรงนี้มีต้นไทรอยู่เยอะแล้วก็มีเหมือง (เหมืองก็คือร่องน้ำเล็ก ๆ) อยู่ใกล้ ๆ ต้นไทร ชาวบ้านก็เลยเรียกตรงนี้ว่าบ้านเหมืองไทร (ผู้ให้ข้อมูล นายบารอเฮม โตะะมิ)

หมู่ที่ ๖ บ้านนาบัว ตำบลบางแก้ว

ชื่อนี้เพราะคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านนี้ทำนาเป็นอาชีพหลักแล้วเมื่อก่อนน้ำมันท่วมมากจนน้ำท่วมนาเป็นบริเวณกว้างและท่วมนานจนบัวขึ้นในนา ชาวบ้านเลยเอามาตั้งเป็นชื่อของหมู่บ้าน ซึ่งบ้านนาบัว ถูกแบ่งออกเป็น ๓ บ้านย่อย ๆ คือ บ้านนาบัว,บ้านโน (ที่ชื่อบ้านโนเพราะว่า เป็นกลุ่มของชาวบ้านที่รวมตัวกันอยู่ในพื้นที่กลางหมู่บ้าน) และวัดใหม่ (ที่ชื่อนี้เพราะว่า กลุ่มบ้านในบริเวณนี้อยู่ใกล้กับวัดใหม่หรือวัดราษฎร์ศรัทธา (ผู้ให้ข้อมูล นายอภิชาติ พันธุ์อินทร์)

หมู่ที่ 5 บ้านนาโพธิ์ ตำบลท่าแร่จอก

บริเวณพื้นที่ตรงนี้เป็นทุ่งนา และมีต้นโพธิ์ล้อมรอบ ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านนาโพธิ์ (ผู้ให้ข้อมูล นายमाणู รอดเสม)

หมู่ที่ ๒ บ้านนาแค

หมู่บ้านนาแค เหมืองกลาง นาบัว เป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกันซึ่งส่วนใหญ่เขาจะทำนาเป็นอาชีพอยู่แล้ว แต่ที่บ้านนาแคมีคนเอาต้นแคไปปลูกที่คันนา โดยที่ปกติแล้วเขาจะไม่เอาไปปลูกกัน ชาวบ้านที่ผ่านไปผ่านมาเลยเรียกนาแค (ผู้ให้ข้อมูล นายชัยรัตน์ สุขพลาย)

๔. ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับมงคลนาม

หมู่ที่ ๑ บ้านดอนเทพศักดิ์ ตำบลท่าแร่จอก

คนสมัยก่อนได้ขุดสระ ขุดบ่อ ขุดคลอง ตรงศาลากลางหมู่บ้านแล้วเจอเรือไม้สักเลยคิดว่ามีเทพเทวดามาปกป้องรักษาหมู่บ้าน เลยเป็นเอามาเป็นชื่อหมู่บ้านเทพสักต่อมามีการเปลี่ยนคำว่า สัก เป็น ศักดิ์ คำนี้แทนซึ่งมีความหมายตรงกับความเชื่อของชาวบ้านว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองหมู่บ้านอยู่ (ผู้ให้ข้อมูล นางนงนุช สิงห์เทียน)

๕. ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับบุคคล พืช และสัตว์

หมู่ที่ ๑ บ้านดอนมะขามยางเนื้อ ตำบลปากทะเล

แต่ก่อนเป็นที่สันดอน และมีพราหมณ์มาล่าเนื้อใต้ต้นมะขาม เนื้อคือเนื้อวัว (ผู้ให้ข้อมูล นายสมควร สุวรรณศิริ)

๖. ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชาติพันธุ์

หมู่ที่ ๗ บ้านดอนไทย ตำบลบางขุนไทร

เมื่อก่อนพื้นที่บริเวณนี้มีคนไทยอพยพมาอยู่ก่อนภายหลังมีชาวลาวอพยพมาอยู่ด้วยจึงมีการแบ่งพื้นที่แล้วตั้งชื่อตามชาวลาวและคนไทยและและบริเวณนั้นเป็นพื้นที่ดอน จึงแบ่งพื้นที่นี้เป็นบ้านดอนไทยและบ้านดอนลาว (ผู้ให้ข้อมูล นายสนิท อ่างลัด)

หมู่ที่ ๓ บ้านคลองมอญ ตำบลท่าแร่ ออก

แต่ก่อนมีมอญเขาเอาหอมดองมาขาย พอขายไปเรื่อย ๆ ก็ได้กำไรดีเลยมีชาวมอญเข้ามาเพิ่มและตรงที่มอญขายของอยู่ใกล้กับคลอง ทำให้ชาวบ้านที่มาซื้อหอมดองเรียกตรงนี้ว่าคลองมอญ เพราะมอญขายของอยู่ใกล้คลอง ต่อมาก็เลยเอาชื่อนี้ตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นายคมสันต์ นาคสุข)

หมู่ที่ ๖ บ้านคลองไหลหล้า ตำบลบางตะบูน

แต่เดิมมีคนจีนจากไหลหล้าอพยพมาอยู่ในพื้นที่ซึ่งพื้นที่นั้นอยู่ติดกับคลอง ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านคลองไหลหล้า (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

หมู่ที่ ๔ บ้านบางขุนไทร/บ้านแขก ตำบลบางขุนไทร

ทั้งหมู่ ๑ ถึง หมู่ ๔ มันก็มีที่มาเหมือนกันหมด แต่หมู่ ๔ เขาไม่เรียกบางขุนไทรแต่มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า บ้านแขก คนส่วนมากเขาจะเรียกบ้านแขก เพราะหมู่ ๔ มีชาวอิสลามอยู่เยอะเลยเรียกบ้านแขก (ผู้ให้ข้อมูล นางสาวเสาวลักษณ์ จงดี)

๗. ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชื่อบุคคล

หมู่ที่ ๕ บ้านเหมืองตานิม ตำบลบางตะบูนออก

คนที่มาอยู่ชื่อตานิม ทำเผาถ่าน ปลุกต้นโก่งกาง ทำเหมือง คอยขุดเหมืองเวลาเรือเข้า ขุดร่องน้ำเอง คนจึงเรียกกันว่าไปเหมืองตานิม (ผู้ให้ข้อมูล นายวุฒิพงษ์ สมุทรผ่อง)

๘. ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับวัด

หมู่ที่ ๖ บ้านดอนวัด ตำบลบางขุนไทร

เหตุที่ชื่อนี้ก็เพราะว่าหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในวัดดอนผิงแดดแล้วพื้นที่บริเวณ

บริเวณนั้นเป็นพื้นดอน ชาวบ้านเลยเรียกว่า บ้านดอนวัด เพราะหมู่บ้านอยู่ที่ดอนและอยู่ในวัด (ผู้ให้ข้อมูล นายสนิท อ่าก๊ัด)

๙. ตั้งตามลักษณะของคลอง ร่องน้ำ เหมือน

หมู่ที่ ๓ บ้านคลองลัด ตำบลบางตะบูน

เดิมที่หมู่บ้านนี้มีคลองที่ลัดไปนั้นมานี้ได้ แต่ก่อนไม่มีถนน เลยตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า บ้านคลองลัด (ผู้ให้ข้อมูล นายธัมมภณ สว่างอารมย์)

หมู่ที่ ๔ บ้านคลองขุด ตำบลบางตะบูน

เมื่อก่อนไม่มีคลองนี้ต่อมาชาวบ้านร่วมใจกันขุดคลอง เพื่อเป็นทางลัดไปจังหวัดสมุทรสาคร (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

หมู่ที่ ๘ บ้านสามแพรก ตำบลบางตะบูน

หมู่บ้านนี้อยู่ระหว่างคลอง ๓ คลอง คลองที่ ๑ เป็นถนนรถไฟไปบางเค็ม คลองที่ ๒ คลองน้ำเชื่อมติดกับเขาย้อย คลองที่ ๓ มาจากทางวัดเขาตะเครา (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

หมู่ที่ ๒ บ้านสามคลอง ตำบลบางตะบูนออก

ในสมัยก่อนบริเวณนี้มีคลอง ในปลายคลองมีน้ำที่ไหลมาจาก คลองมอญ คลองนาป่า และคลองบ้านแหลม (ผู้ให้ข้อมูล นางสาวพัชรินทร์ คิดต่อ)

หมู่ที่ ๑ บ้านเหมืองกลาง ตำบลบางแก้ว

ชื่อนี้มาจากการที่หมู่บ้านนี้มีเหมืองน้ำที่ไหลผ่านตรงกลางหมู่บ้านและไหลผ่านไปกลางทุ่งนาที่ชาวบ้านทำนา ปัจจุบันเหมืองนี้กลายเป็นคลอง (ผู้ให้ข้อมูล นายสนิท อ่าก๊ัด)

หมู่ที่ ๗ บ้านร่องใหญ่ ตำบลบางแก้ว

เมื่อก่อนหมู่บ้านนี้ไม่มีชื่อเรียกพื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ติดทะเลซึ่งเป็นพื้นที่ที่รองรับน้ำจากตัวเมืองลงสู่ทะเล ต่อมามีการขุดร่องน้ำขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อเป็นทางให้น้ำที่ไหลจากตัวเมืองเพชรบุรีได้ไหลลงสู่ทะเล จึงเอากการขุดร่องที่มีขนาดใหญ่ไปตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นายชัยรัตน์ สุขพลาย)

หมู่ที่ ๒ บ้านคิ่งใหญ่ ตำบลบางตะบูน

บริเวณที่ตรงนี้เป็นคลองแล้วคลองมันโค้งมีลักษณะเป็นคิ่งใหญ่ๆชาวบ้านเลยตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่าบ้านคิ่งใหญ่ (ผู้ให้ข้อมูล นายไพฑูรย์ วัฒนพงศ์พรชัย)

หมู่ที่ 2 บ้านคลองแหลม ตำบลท่าแร่

ที่ตรงนี้เป็นคลอง ในสมัยก่อนคลองนี้ไปบรรจบที่แม่ทะเลของบ้านแหลม ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า บ้านคลองแหลม (ผู้ให้ข้อมูล นางนงนุช สิงห์เทียน)

หมู่ที่ 5 บ้านลัดล่าง ตำบลบางครก

บริเวณที่ตรงนี้เป็นคลอง โดยคลองนี้สามารถลัดไปอำเภอเมืองเพชรบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามได้ (ผู้ให้ข้อมูล นายณรงค์ ทองแต้ม)

๑๐. ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับสิ่งของ

หมู่ที่ ๔ หมู่บ้านคิ่งกระทะ ตำบลบางครก

บริเวณที่ตรงนี้มีลักษณะเป็นที่ลุ่มคล้ายกับแอ่งกระทะถ้าน้ำมาเยอะที่ตรงนี้ก็ท่วม (ผู้ให้ข้อมูล นายพงศวัชร หอศิवालัย)

๑๑. ตั้งตามลักษณะพื้นที่ที่อยู่ระหว่างสองหมู่บ้าน

หมู่ที่ ๙ บ้านปากขาด ตำบลบางขุนไทร

แต่เดิมชื่อว่าบ้านปากขาด คือพื้นที่บริเวณนั้นเป็นพื้นที่ที่มีคลองและบ้านปากขาดกินพื้นที่ไปถึงคลองมอญต่อมามีการแบ่งพื้นที่เกิดขึ้นระหว่างบ้านปากขาดกับคลองมอญโดยการใช้คลองเป็นตัวตัดหมู่บ้านระหว่างสองหมู่บ้านนี้ออกจากกันทำให้สองหมู่บ้านนอกขาดจากกัน ชื่อปากขาดก็มาจาก ปากน้ำที่ตัดขาดระหว่างสองหมู่บ้าน ต่อมาเรียกเพี้ยนจาก ปากขาด เป็น ป่าขาด (ผู้ให้ข้อมูล นายสนิท อ่ากลัด)

หมู่ที่ ๔ บ้านป่าขวาง ตำบลท่าแร่

ที่ชื่อนี้ก็เพราะว่าหมู่บ้านนี้เป็นหมู่อยู่ระหว่างตำบลท่าแร่กับท่าท่าแร่ที่ตั้งชื่อนี้เพราะพื้นที่ของหมู่บ้านขวาง ๒ ตำบลออกจากกัน คือ ตำบลท่าแร่ กับ ตำบลท่าแร่ออก (ผู้ให้ข้อมูล นายสนิท อ่ากลัด)

๑๒. ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับตำแหน่งของหมู่บ้าน

หมู่ที่ ๒ บ้านดอนใน ตำบลแหลมผักเบี้ย

บ้านดอนในมีพื้นที่ตอนตรงกลาง ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่กั้นน้ำเค็มและมีถนนที่กั้นสองหมู่บ้าน ถนนอยู่ในพื้นที่ดอนใน ถนนฝั่งนอกเป็นของดอนกลาง ชาวบ้านของบ้านดอนในและบ้านดอนกลางใช้ชีวิตปะปนกันอยู่ ชื่อหมู่บ้านจึงเรียกตามการแบ่งของถนน (ผู้ให้ข้อมูล นางอัจฉรี เสริมทรัพย์)

๑๓. ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับลักษณะนิสัย

หมู่ที่ ๔ บ้านดอนคตี ตำบลแหลมผักเบี้ย

เป็นดอนเก่าแก่ ดอนคตีเพี้ยนมาจากคำว่า ดอนคนตี ไม่ใช่มีคตีเยอะ (ผู้ให้ข้อมูล นายสมหมาย พุ่มพันธ์)

๑๔. ตั้งตามลักษณะพื้นที่และระยะเวลาการก่อตั้งหมู่บ้าน

หมู่ที่ ๑ บ้านใหม่บน ตำบลบางครก

ในสมัยก่อน มีชาวบ้านเป็นชาวมุสลิมอพยพมาตั้งที่อยู่อาศัยในบริเวณนี้ เดิมไม่มีหมู่บ้านพอมือคนมาอาศัยอยู่เลยเรียกว่า “หมู่บ้านใหม่” ซึ่งแบ่งเขตหมู่บ้าน ออกเป็น ๒ เขต คือ หมู่บ้านใหม่บนและหมู่บ้านใหม่ล่าง ดูจากทิศทางตามกระแสน้ำไหลจากแม่น้ำเพชรบุรี ไหลจากทิศใต้ไปยังทิศเหนือ โดยหมู่ที่ ๑ บ้านใหม่บนนั้นตั้งขึ้นก่อน เลยตั้งชื่อลงท้ายว่า บน ส่วนหมู่ที่ ๒ บ้านใหม่ล่าง ตั้งหลังจากนั้น เลยตั้งชื่อลงท้ายว่า ล่าง (ปัจจุบันหมู่บ้านนี้มีแต่ชาวมุสลิมอาศัยอยู่) (ผู้ให้ข้อมูล นายกาจบดินทร์ นาคสุข)

หมู่ที่ ๒ บ้านใหม่ล่าง ตำบลบางครก

ในสมัยก่อน มีชาวบ้านเป็นชาวมุสลิมอพยพมาตั้งที่อยู่อาศัยในบริเวณนี้ เดิมไม่มีหมู่บ้านพอมือคนมาอาศัยอยู่เลยเรียกว่า “หมู่บ้านใหม่” ซึ่งแบ่งเขตหมู่บ้าน ออกเป็น ๒ เขต คือ หมู่บ้านใหม่บนและหมู่บ้านใหม่ล่าง ดูจากทิศทางตามกระแสน้ำไหลจากแม่น้ำเพชรบุรี ไหลจากทิศใต้ไปยังทิศเหนือ โดยหมู่ที่ ๑ บ้านใหม่บนนั้นตั้งขึ้นก่อน เลยตั้งชื่อลงท้ายว่า บน ส่วนหมู่ที่ ๒ บ้านใหม่ล่าง ตั้งหลังจากนั้น เลยตั้งชื่อลงท้ายว่า ล่าง (ปัจจุบันหมู่บ้านนี้มีแต่ชาวมุสลิมอาศัยอยู่) (ผู้ให้ข้อมูล นายกาจบดินทร์ นาคสุข)

๑๕. ตั้งตามตำแหน่งของหมู่บ้าน

หมู่ที่ ๙ บ้านทุ่งนา ตำบลบ้านแหลม

เป็นหมู่ที่อยู่นอกเขตเทศบาล หมู่นี้อยู่ในเขตของ อบต. เป็นหมู่บ้านหมู่เดียวที่อยู่กลางทุ่งนา (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

๑๖. ตั้งตามสถานที่ใกล้เคียง

หมู่ที่ ๒ บ้านตลาด ตำบลบ้านแหลม

เมื่อก่อนหมู่บ้านทั้ง ๑๐ หมู่ของบ้านแหลม จะมีตลาดอยู่ตลาดเดียวที่เป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดในบ้านแหลม เพราะเมื่อก่อนไม่มีตลาดนัดแล้วหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับตลาดจึงเรียกว่าบ้านตลาด เมื่อก่อนตลาดนี้เปิดทั้งวันทั้งคืน แต่ปัจจุบันเปิดตั้งแต่เช้าถึงเย็น (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

๑๗. ตั้งตามสถานที่ดั้งเดิม

หมู่ที่ ๕ บ้านย่านชื้อ/ศาลเจ้าคนกง ตำบลบ้านแหลม

หมู่นี้โดยปกติแล้วจะไม่เรียกบ้านย่านชื้อ แต่จะเรียกหมู่ ๕ ศาลเจ้าคนกง ที่ชื่อนี้ก็เพราะเมื่อก่อนมีศาลเจ้าอยู่ แล้วมีหมู่บ้านอยู่รอบ ๆ ศาลเจ้านี้จึงเอาชื่อศาลเจ้ามาเป็นชื่อเรียกหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

หมู่ที่ ๗ บ้านศาลเจ้าตึก ตำบลบ้านแหลม

เมื่อก่อนมีศาลเจ้านี้อยู่แล้ว ภายหลังมีการก่อตั้งขึ้นหมู่บ้านขึ้นรอบ ๆ ศาลเจ้าจึงเอาชื่อศาลเจ้ามาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

หมู่ที่ ๑๐ บ้านศาลเจ้าสุตโฉว ตำบลบ้านแหลม

เมื่อก่อนมีศาลเจ้านี้อยู่แล้วแล้วก็มีหมู่บ้านเกิดขึ้นรอบ ๆ ศาลเจ้านี้จึงใช้ชื่อศาลเจ้ามาเรียกเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

หมู่ที่ ๖ บ้านย่านซื่อ/ศาลเจ้าคณก ตำบลบ้านแหลม

ตอนนี้กำลังจะเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านเพราะแต่ก่อนไม่รู้ที่มาของย่านซื่อเลยเปลี่ยนตามศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ชื่อศาลกวงกง (ผู้ให้ข้อมูล นายบุญลือ ธรรมมงคลชัย)

๑๘. ตั้งตามชื่อวัด

หมู่ที่ ๓ บ้านกลาง ตำบลบ้านแหลม

ที่ชื่อนี้ก็เพราะว่าหมู่บ้านนี้อยู่ติดกับวัดในกลางก็เลยเอาชื่อวัดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน โดยตัดเอาคำสุดท้ายมาเพียงคำเดียว (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

หมู่ที่ ๔ บ้านโน ตำบลบ้านแหลม

หมู่บ้านนี้ก็ตั้งชื่อตามชื่อวัดเหมือนกับหมู่ ๓ เพราะหมู่บ้านนี้อยู่ใกล้กับวัดศิระคาม ซึ่งเมื่อก่อนชื่อว่าวัดโน หมู่บ้านนี้ก็เลยเอาชื่อวัดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน คือ บ้านโน (ผู้ให้ข้อมูล นางเกษสุดา ใหญ่กว่าวงศ์)

หมู่ที่ ๖ บ้านวัดกุฎี ตำบลท่าแร่

มีวัดแล้วก็มีกุฎี (กุ-ฎี) วัดตั้งมานานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาหมู่บ้านนี้มาตั้งขึ้นทีหลังวัด ก็เลยเอาชื่อวัดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน ส่วนทำไมถึงชื่อวัดกุฎีผมก็ไม่รู้เหมือนกันต้องไปถามคนเก่า ๆ สมัยอยุธยา (ผู้ให้ข้อมูล นายเอกสิทธิ์ เพิ่มชัย)

๑๙. ตั้งตามชื่อบุคคล

หมู่ที่ ๑ บ้านเหมืองตลาดแก้ว ตำบลท่าแร่

เมื่อก่อนไม่ได้ชื่อนี้ เมื่อก่อนชื่อ บ้านเหมือปลัดแก้ว ที่ชื่อนี้เพราะว่าเมื่อก่อนนี้หมู่บ้านนี้ยังไม่มีชื่อ ต่อมาเกิดเหตุน้ำหลากน้ำก็เยอะล้นเหมืองจนทำให้เหมืองพัง ซึ่งตอนนั้นมีปลัดแก้ว ซึ่งเป็นปลัดจริง ๆ มาช่วยชาวบ้านปิดน้ำกันน้ำที่เหมืองนี้ เลยเอาชื่อของปลัดนี้มาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านเพราะเห็นว่าปลัดแก้วเป็นคำสำคัญที่ช่วยในการปิดกั้นน้ำ (ผู้ให้ข้อมูล นายสนิท อ่ากัลด)

หมู่ที่ ๔ บ้านบางอินทร์ ตำบลปากทะเล

เมื่อก่อนตาอินทร์เข้ามาอยู่ก่อน ชื่อหมู่บ้านนี้จึงเรียกว่า บ้านบางอินทร์ (ผู้ให้ข้อมูล นางประภา สิงห์เทียน)

๒๐. ตั้งตามชื่อสัตว์

หมู่ที่ ๗ บ้านบางก้าง ตำบลบางตะบูน

ชื่อนี้มีอยู่สองที่มีอยู่ที่หมู่ ๔ อีกที่ หมู่บ้านนี้พูดเพี้ยนมาจากคำว่า บางก้าง คือพื้นที่บริเวณนี้สมัยก่อนมีก้างอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเอามาตั้งชื่อหมู่บ้าน ต่อมาเรียกเพี้ยนเป็นบางก้าง (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

หมู่ที่ ๔ บ้านบางก้าง ตำบลบางตะบูนออก

ชื่อนี้มีอยู่สองที่มีอยู่ที่หมู่ ๗ อีกที่ ชื่อหมู่บ้านนี้พูดเพี้ยนมาจากคำว่า บางก้าง คือพื้นที่บริเวณนี้สมัยก่อนมีก้างอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเอามาตั้งชื่อหมู่บ้าน ต่อมาเรียกเพี้ยนเป็นบางก้าง (ผู้ให้ข้อมูล นายมานพ รอดพันธุ์)

๒๑. ตั้งตามชื่อพืช

หมู่ที่ ๓ บ้านบางลำภู ตำบลบางครก

ในสมัยก่อนพื้นที่บริเวณนี้ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ เดินทางโดยใช้เรือ ทั้งสองฝากฝั่งเต็มไปด้วยต้นลำภู ชาวบ้านเลยเรียกว่า หมู่บ้านบางลำภู (อดีต ส่วนใหญ่จะตั้งชื่อหมู่บ้านขึ้นต้นด้วยคำว่า “บาง”) เพราะมีต้นลำภูปลูกอยู่เยอะนั่นเอง ลักษณะของต้นลำภู เป็นต้นไม้ที่กิ่งห้อยขอบมาเกาะ ลูกของต้นลำภูกินได้ มีลักษณะรูปทรงเหมือนดาว มีแฉก รสชาติเปรี้ยว ๆ ไม่ว่าจะสุกหรือดิบ ลูกก็จะมีสีเขียว แต่ถ้าลูกสุก จะมีรสชาติเปรี้ยวน้อยลง ปัจจุบันยังมีต้นลำภูหลงเหลืออยู่ แต่มีน้อยกว่าเมื่อก่อน เนื่องจากมีการตัดต้นลำภู เพื่อขยายพื้นที่ทำเขตถนน (ผู้ให้ข้อมูล นายณรงค์ ทองแถม)

หมู่ที่ ๓ บ้านหัวกระทุ่ม ตำบลท่าแร่

แต่ก่อนมีต้นกระทุ่มเยอะ ต้นกระทุ่มเป็นต้นไม้ป่าเป็นไม้ยืนต้นอายุยาวกว่าจะโตใช้เวลาาน ปัจจุบันน่าจะเหลือ ๑ ต้น เหตุที่มันเหลือแค่นี้เพราะชาวบ้านไม่นิยมปลูกเพราะไม่ใช่ต้นไม้ที่ออกผลกินได้ ก็เลยเรียกพื้นที่ตรงนี้ว่าบ้านหัวกระทุ่มเพราะมีต้นกระทุ่มเยอะ แต่ก่อนหมู่บ้านนี้มีสองชื่อ คือ หัวกระทุ่มกับคลองเจ๊ก พอจะเอาชื่อมาเขียนในทางราชการก็เลยตัดคลองเจ๊กออกมาใช้หัวกระทุ่มแค่อันเดียว (ผู้ให้ข้อมูล นายมานู รอดเสม)

หมู่ที่ ๖ บ้านกระทุ่มราย ตำบลบางครก

เมื่อก่อนที่ตรงนี้มีต้นกระทุ่มเยอะชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านกระทุ่มราย (ผู้ให้ข้อมูล นายวุฒิ มั่นสะอาด)

หมู่ที่ ๗ บ้านทุ่งเพื่อ ตำบลบางครก

พื้นที่ตรงนี้มีต้นธูปฤๅษีอยู่เป็นจำนวนมาก ต้นฤๅษีเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กกหรือเพื่อ ชาวบ้านในหมู่บ้านเรียกต้นนี้ว่าเพื่อ เลยตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า บ้านทุ่งเพื่อ (ผู้ให้ข้อมูล นายณรงค์ ทองแถม)

๒๒. ตั้งตามชื่อสิ่งของ

หมู่ที่ ๔ บ้านบางแก้ว ตำบลบางแก้ว

ชื่อนี้เหมือนกันสองหมู่ มีหมู่ที่ ๔ กับหมู่ที่ ๘ ที่มาของชื่อก็คือมีคนจีนมั่งเรือสำเภา มาที่บางแก้วแล้วเกิดเรือล่ม ถ้วย ชาม ที่ทำมาจากแก้วก็ตกลงจากเรืออยู่เต็มพื้นที่บริเวณนั้น ชาวบ้านจึงเอามา ตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน หมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นายชัยรัตน์ สุขพลาย)

หมู่ที่ ๘ บ้านบางแก้ว ตำบลบางแก้ว

ชื่อนี้เหมือนกันสองหมู่ มีหมู่ที่ ๔ กับหมู่ที่ ๘ ที่มาของชื่อก็คือมีคนจีนมั่งเรือสำเภา มาที่บางแก้วแล้วเกิดเรือล่ม ถ้วย ชาม ที่ทำมาจากแก้วก็ตกลงจากเรืออยู่เต็มพื้นที่บริเวณนั้น ชาวบ้านจึงเอามา ตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน หมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นายชัยรัตน์ สุขพลาย)

๒๓. ตั้งตามชื่อพืชและสิ่งของ

หมู่ที่ ๑ บ้านบางขุนไทร ตำบลบางขุนไทร

เขาเล่ากันว่าเมื่อนายขุนมาตักปลาได้ต้นไทรเขาใช้ไวที่ที่ตักปลา แต่พอไปกู่ไทรไม่ได้ ปลาแต่ได้เป็นทองขึ้นมาแทนเลยเอาทองนั้นมาสร้างวัดแล้วตั้งชื่อว่าวัดไทรทอง ก็เลยเอาชื่อวัดมาเรียกเป็นชื่อ หมู่บ้าน เป็นบ้านบางขุนไทรทอง บาง ในสมัยก่อนใช้เรียกแทนหมู่บ้าน พอต่อมาก็เรียกเพี้ยนไปเพี้ยนมาเหลือ แค่บ้านบางขุนไทร คำว่า ทอง หายไป (ผู้ให้ข้อมูล นางสาวเสาวลักษณ์ จงดี)

หมู่ที่ ๒ บ้านบางขุนไทร ตำบลบางขุนไทร

เขาเล่ากันว่าเมื่อนายขุนมาตักปลาได้ต้นไทรเขาใช้ที่ตักปลา แต่พอไปกู่ไทรไม่ได้ปลา แต่ได้เป็นทองขึ้นมาแทนเลยเอาทองนั้นมาสร้างวัดแล้วตั้งชื่อว่าวัดไทรทอง ก็เลยเอาชื่อวัดมาเรียกเป็นชื่อ หมู่บ้าน เป็นบ้านบางขุนไทรทอง บาง ในสมัยก่อนใช้เรียกแทนหมู่บ้าน พอต่อมาก็เรียกเพี้ยนไปเพี้ยนมาเหลือ แค่บ้านบางขุนไทร คำว่า ทอง หายไป (ผู้ให้ข้อมูล นางสาวเสาวลักษณ์ จงดี)

๒๔. ตั้งตามมงคลนาม

หมู่ที่ ๑๐ บ้านสามัคคี ตำบลบางขุนไทร

แต่เดิมหมู่บ้านนี้เขาเรียกบ้านหนองอีตัง ที่นี้เขาก็ว่าชื่อนี้มันไม่เพราะพูดแล้วมันดูไม่ สุภาพมันหยาบคาย พอดีมีหลวงพ่อก็คือ เป็นหลวงพ่อบางขุนไทรเขาก็เลยตั้งชื่อให้หมู่บ้านให้ว่าหมู่บ้าน สามัคคี เลยก็ใช้ชื่อนี้มาตั้งแต่ตอนนั้น (ผู้ให้ข้อมูล นายศรีเพชร สุ่มอ่ำ)

หมู่ที่ ๗ บ้านในพัฒนา ตำบล ท่าแร่

หมู่บ้านนี้แยกมาจากหมู่ ๔ บ้านป่าขวาง เพราะประชากรเยอะเกินไปผู้นำไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง เลยแยกมาเป็นหมู่ที่ ๗ บ้านในพัฒนา เหตุที่ชื่อบ้านในเพราะหมู่บ้านนี้เคยอยู่ในบ้านป่า

ชวางมาก่อน ส่วนคำว่าพัฒนาตั้งเพื่อให้ชาวบ้านมาร่วมใจพัฒนาทำให้หมู่บ้านดี (ผู้ให้ข้อมูล นายอิวัฒน์ นาคสุก)

หมู่ที่ ๔ บ้านกลางพัฒนา ตำบลท่าแร้งออก

เดิมที่ไม่มีหมู่บ้านนี้ แต่ก่อนมีแค่ ๓ หมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านของ หมู่ที่ ๑ บ้านเหมืองตลาดแก้ว ได้เกิดปัญหาแบ่งพรรคแบ่งพวกกันจนทำให้ทางอำเภอเข้ามาแก้ไขปัญหาจึงแยก หมู่บ้านเหมืองตลาดแก้วออกมาเป็นอีก ๑ หมู่บ้านชื่อบ้านกลางพัฒนา ที่มาของชื่อบ้านกลางพัฒนาก็คือว่าหมู่บ้านกลางพัฒนาอยู่ตรงกลางระหว่างหมู่ที่ ๑ กับหมู่ที่ ๒ จึงได้เรียกว่า บ้านกลาง ส่วนคำว่าพัฒนาตั้งขึ้นเพื่อให้คนในหมู่บ้านร่วมใจกันพัฒนาให้สมกับชื่อหมู่บ้านกลางพัฒนา (ผู้ให้ข้อมูล นายโชคชัย แซ่มซ้อย)

๒๕. ตั้งตามการกล่าวถึงในวรรณคดี

หมู่ที่ ๑๑ บ้านบางหอ ตำบลบางครก

ชื่อหมู่บ้านนี้ได้มาจากการที่สุนทรภู่เสด็จมาวัดเขาตะเคราร่องเรือแล้วได้กล่าวถึงบางหอ ไว้ดังนี้

ถึงบางหอหอยใครที่ไหนดนอ	มาปลุกหอเส่นห่าในป่าเสื่อ
อันย่านนี้ที่บนบกก็กรกรเรือ	ทั้งทางเรือจรจะเข้ก็เฉโก

(นิราศเมืองเพชร)

ชาวบ้านเลยเอาชื่อที่สุนทรภู่กล่าวถึงมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน (ผู้ให้ข้อมูล นายวิทยา โพธิ์ไคร)

๒๖. ตั้งตามการเรียกชื่อที่เพี้ยนจากเดิม

หมู่ที่ ๕ บ้านหนองแห้ว ตำบลบางแก้ว

เมื่อก่อนที่ตรงนี้ชื่อว่าบ้านหนองแก้ว ต่อมาเรียกเพี้ยนกันมาเรื่อย ๆ จนกลายเป็น บางแก้ว (ผู้ให้ข้อมูล นายบันเทิง รัตนคาม)

๒๗. หมู่นี้วัดตั้งชื่อตามหมู่บ้าน

หมู่ที่ ๑๒ บ้านคลองสวนทุ่ง ตำบลบางครก

บริเวณรอบ ๆ หมู่บ้านมีคลองแล้วคลองสามารถไปยังวัดทุ่งได้ข้าง ๆ คลองก็จะมีสวนที่ปลูกพืช ชาวบ้านเลยตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านคลองสวนทุ่ง (ผู้ให้ข้อมูล นายอำนาจ กลั่นสกุล)

ตารางแสดงวิธีการตั้งชื่อหมู่บ้านทั้ง ๗๓ หมู่บ้าน ๑๐ ตำบล ของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการตั้งชื่อหมู่บ้าน	ชื่อหมู่บ้าน
ตั้งตามลักษณะพื้นที่ (จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน)	บ้านดอนผิงแดด บ้านบางขุนไทร บ้านนอก บ้านท้องคุ้ง(ตำบลบ้านแหลม) บ้านทุ่งนา บ้านท้องคุ้ง(ตำบลบางตะบูน) บ้านปากอ่าว บ้านท้องคุ้ง(ตำบลบางตะบูนออก) บ้านป่า บ้านปากอ่าว(ตำบลบางตะบูนออก) ปากทะเล(หมู่ ๒) ปากทะเล(หมู่ ๓) บ้านพะเนิน บ้านแคววังใหญ่
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับสัตว์ (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านดอนหอยแครง
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับพืช(จำนวน ๕ หมู่บ้าน)	บ้านแสมชาย (สะ-แหม-ชาย) บ้านเหมืองไทร บ้านนาบัว บ้านนาโพธิ์ บ้านนาแค
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับมงคลนาม (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านดอนเทพศักดิ์
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับบุคคล พืช และสัตว์ (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านดอนมขามย่างเนื้อ
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชาติพันธุ์ (จำนวน ๓ หมู่บ้าน)	บ้านดอนไทย บ้านคลองมอญ บ้านคลองไทรหล้า บ้านบางขุนไทร/บ้านแขก

วิธีการตั้งชื่อหมู่บ้าน	ชื่อหมู่บ้าน
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชื่อบุคคล (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านเหมืองตานิม
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับวัด (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านดอนวัด
ตั้งตามลักษณะของคลอง ร่องน้ำ เหมือง (จำนวน ๙ หมู่บ้าน)	บ้านคลองลัด บ้านคลองซุด บ้านสามแพรก บ้านสามคลอง บ้านเหมืองกลาง บ้านร่องใหญ่ บ้านคิ่งใหญ่ บ้านคลองแหลม บ้านลัดล่าง
ตามลักษณะพื้นที่กับสิ่งของ (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	หมู่บ้านคิ่งกระทะ
ตั้งตามลักษณะพื้นที่ที่อยู่ระหว่างสองหมู่บ้าน (จำนวน ๒ หมู่บ้าน)	บ้านป่าขาด บ้านป่าขวาง
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับตำแหน่งของหมู่บ้าน (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านดอนใน
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับลักษณะนิสัย (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านดอนคตี
ตั้งตามลักษณะพื้นที่และระยะเวลาการก่อตั้ง หมู่บ้าน (จำนวน ๒ หมู่บ้าน)	บ้านใหม่บน บ้านใหม่ล่าง
ตั้งตามตำแหน่งของหมู่บ้าน (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านทุ่งนา
ตั้งตามสถานที่ใกล้เคียง (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านตลาด
ตั้งตามสถานที่ดั้งเดิม (จำนวน ๔ หมู่บ้าน)	บ้านย่านซื่อ/ศาลเจ้ากวางกง (หมู่ ๕) บ้านย่านซื่อ/ศาลเจ้ากวางกง (หมู่ ๖) บ้านศาลเจ้าตีก บ้านศาลเจ้าฮุดโจ้ว

วิธีการตั้งชื่อหมู่บ้าน	ชื่อหมู่บ้าน
ตั้งตามชื่อวัด (จำนวน ๓ หมู่บ้าน)	บ้านกลาง บ้านใน บ้านวัดกุฎี
ตั้งตามชื่อบุคคล (จำนวน ๒ หมู่บ้าน)	บ้านเหมืองตลาดแก้ว บ้านบางอินทร์
ตั้งตามชื่อสัตว์ (จำนวน ๒ หมู่บ้าน)	บ้านบางก้าง บ้านบางกั้ง
ตั้งตามชื่อพืช (จำนวน ๔ หมู่บ้าน)	บ้านบางลำพู บ้านหัวกระทุม บ้านกระทุมราย บ้านทุ่งเฟื้อ
ตั้งตามชื่อสิ่งของ (จำนวน ๒ หมู่บ้าน)	บ้านบางแก้ว(หมู่ ๔) บ้านบางแก้ว(หมู่ ๘)
ตั้งตามชื่อพืชและสิ่งของ (จำนวน ๒ หมู่บ้าน)	บ้านบางขุนไทร(หมู่ ๑) บ้านบางขุนไทร(หมู่ ๒)
ตั้งตามมงคลนาม (จำนวน ๓ หมู่บ้าน)	บ้านสามัคคี บ้านในพัฒนา บ้านกลางพัฒนา
ตั้งตามการกล่าวถึงในวรรณคดี (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านบางหอ
ตั้งตามการเรียกชื่อที่เพี้ยนจากเดิม (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านหนองแห้ว
*หมู่บ้านนี้วัดตั้งชื่อตามหมู่บ้าน (จำนวน ๑ หมู่บ้าน)	บ้านคลองสวนทุ่ง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหมู่บ้านในอำเภอบ้านนิคมตั้งชื่อตามลักษณะพื้นที่มากที่สุด จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน รองลงมาตั้งตามลักษณะของคลอง ร่องน้ำ เหมือง จำนวน ๙ หมู่บ้าน ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับพืช จำนวน ๕ หมู่บ้าน ตั้งตามสถานที่ดั้งเดิม ตั้งตามชื่อพืชและตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชาติพันธุ์ จำนวนอย่างละ ๔ หมู่บ้าน ตั้งตามชื่อวัดและตั้งตามมงคลนาม จำนวนอย่างละ ๓ หมู่บ้าน ตั้งตามลักษณะพื้นที่ที่อยู่ระหว่างสองหมู่บ้าน ตั้งตามลักษณะพื้นที่และระยะเวลาการก่อตั้งหมู่บ้าน ตั้งตามชื่อบุคคล ตั้งตามชื่อสัตว์ ตั้งตามชื่อสิ่งของและตั้งตามชื่อพืชและสิ่งของ จำนวนอย่างละ ๒ หมู่บ้านและตั้งตามมงคลนามกับตำแหน่งของหมู่บ้าน

ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับบุคคล พืช และสัตว์ ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชื่อบุคคล ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับวัด
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับสิ่งของ ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับสัตว์ ตั้งตามตำแหน่งของหมู่บ้าน ตั้งตามลักษณะพื้นที่
ที่ตั้งตามตำแหน่งของหมู่บ้าน ตั้งตามสถานที่ใกล้เคียง ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับลักษณะนิสัย ตั้งตามชื่อบุคคล
กับมงคลนาม ตั้งตามการกล่าวถึงในวรรณคดี ตั้งตามการเรียกชื่อที่เพี้ยนจากเดิม และหมู่บ้านวัดตั้งชื่อตาม
หมู่บ้านจำนวนอย่างละ ๑ หมู่บ้าน

ศูนย์ข้อมูลศิษย์และวารณกรรมลายลักษณ์เพชรบุรี

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการตั้งชื่อหมู่บ้านทั้ง ๗๓ หมู่บ้าน ๑๐ ตำบล ของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาที่มาของชื่อหมู่บ้านในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี และเพื่อวิเคราะห์ที่มาของชื่อหมู่บ้าน ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนของหมู่บ้านทั้งหมด ๗๓ หมู่บ้าน โดยบันทึกลงในแบบบันทึกวรรณกรรมมุขปาฐะ ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์ พบว่าหลักการในการตั้งชื่อหมู่บ้านนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒๗ วิธี ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ ตั้งตามลักษณะพื้นที่ ได้แก่ บ้านดอนผิงแดด บ้านบางขุนไทร บ้านนอก บ้านทุ่งนา บ้านป่า บ้านท้องคู้ง (ตำบลบ้านแหลม) บ้านท้องคู้ง (ตำบลบางตะบูน) บ้านปากอ่าว บ้านท้องคู้ง (ตำบลบางตะบูนออก) บ้านปากอ่าว (ตำบลบางตะบูนออก) ปากทะเล (หมู่ ๒) ปากทะเล (หมู่ ๓) บ้านพะเนิน บ้านแคววังใหญ่

๕.๑.๒ ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับสัตว์ ได้แก่ บ้านดอนหอยแครง

๕.๑.๓ ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับพืช ได้แก่ บ้านเสมชาย (สะ-แฮม-ชาย) บ้านเหมืองไทร บ้านนาบัว บ้านนาโพธิ์ บ้านนาแค

๕.๑.๔ ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับมงคลนาม ได้แก่ บ้านดอนเทพศักดิ์

๕.๑.๕ ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับบุคคล พืช และสัตว์ ได้แก่ บ้านดอนมะขามยางเนื้อ

๕.๑.๖ ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับบุคคล ได้แก่ บ้านดอนไทย บ้านคลองมอญ บ้านคลองไทรหล้า บ้านบางขุนไทร/บ้านแขก

๕.๑.๗ ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชื่อบุคคล ได้แก่ บ้านเหมืองตานิม

๕.๑.๘ ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับวัด ได้แก่ บ้านดอนวัด

๕.๑.๙ ตั้งตามลักษณะของคลอง ร่องน้ำ เหมือง ได้แก่ บ้านคลองลัด บ้านคลองซุด บ้านสามแพรก บ้านสามคลอง บ้านเหมืองกลาง บ้านร่องใหญ่ บ้านคู้งใหญ่ บ้านลัดล่าง บ้านคลองแหลม

๕.๑.๑๐ ตามลักษณะพื้นที่กับสิ่งของ ได้แก่ บ้านคู้งกระทะ

๕.๑.๑๑ ตั้งตามลักษณะพื้นที่ที่อยู่ระหว่างสองหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านป่าขาด บ้านป่าขวาง

๕.๑.๑๒ ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับตำแหน่งของหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านดอนใน

๕.๑.๑๓ ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับลักษณะนิสัย ได้แก่ บ้านดอนคติ

- ๕.๑.๑๔ ตั้งตามลักษณะพื้นที่และระยะเวลาการก่อตั้งหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านใหม่บน บ้านใหม่ล่าง
- ๕.๑.๑๕ ตั้งตามตำแหน่งของหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านทุ่งนา
- ๕.๑.๑๖ ตั้งตามสถานที่ใกล้เคียง ได้แก่ บ้านตลาด
- ๕.๑.๑๗ ตั้งตามสถานที่ดั้งเดิม ได้แก่ บ้านย่านชื้อ/ศาลเจ้ากวางกง (หมู่ ๕) บ้านย่านชื้อ/ศาลเจ้ากวางกง (หมู่ ๖) บ้านศาลเจ้าตึก บ้านศาลเจ้าฮุดโจ้ว
- ๕.๑.๑๘ ตั้งตามชื่อวัด ได้แก่ บ้านกลาง บ้านโน บ้านวัดกุฎี
- ๕.๑.๑๙ ตั้งตามชื่อบุคคล ได้แก่ บ้านเหมืองตลาดแก้ว บ้านบางอินทร์
- ๕.๑.๒๐ ตั้งตามชื่อสัตว์ ได้แก่ บ้านบางก้าง บ้านบางกั้ง
- ๕.๑.๒๑ ตั้งตามชื่อพืช ได้แก่ บ้านบางลำพู บ้านหัวกระทุ่ม บ้านกระทุ่มราย บ้านทุ่งเฟื้อ
- ๕.๑.๒๒ ตั้งตามชื่อสิ่งของ ได้แก่ บ้านบางแก้ว (หมู่ ๔) บ้านบางแก้ว (หมู่ ๘)
- ๕.๑.๒๓ ตั้งตามชื่อพืชและสิ่งของ ได้แก่ บ้านบางขุนไทร (หมู่ ๑) บ้านบางขุนไทร (หมู่ ๒)
- ๕.๑.๒๔ ตั้งตามมงคลนาม ได้แก่ บ้านสามัคคี บ้านโนพัฒนา บ้านกลางพัฒนา
- ๕.๑.๒๕ ตั้งตามการกล่าวถึงในวรรณคดี ได้แก่ บ้านบางหอ
- ๕.๑.๒๖ ตั้งตามการเรียกชื่อที่เพี้ยนจากเดิม ได้แก่ บ้านหนองแห้ว
- ๕.๑.๒๗ ตั้งตามลักษณะคลอง ได้แก่ ชื่อวัดและสวนพืช บ้านคลองสวนทุ่ง

นอกจากนี้ผู้ศึกษาข้อมูลได้วิเคราะห์หลักการตั้งชื่อของหมู่บ้านทั้ง ๗๓ หมู่บ้าน ๑๐ ตำบล ของอำเภอ บ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่าชาวอำเภอบ้านแหลมนิยมตั้งชื่อหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

ตั้งตามลักษณะพื้นที่	(จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน)
ตั้งตามลักษณะของคลอง ร่องน้ำ เหมือง	(จำนวน ๙ หมู่บ้าน)
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับพืช	(จำนวน ๕ หมู่บ้าน)
ตั้งตามสถานที่ดั้งเดิม	(จำนวน ๔ หมู่บ้าน)
ตั้งตามชื่อพืช	(จำนวน ๔ หมู่บ้าน)
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชาติพันธุ์	(จำนวน ๔ หมู่บ้าน)
ตั้งตามชื่อวัด	(จำนวน ๓ หมู่บ้าน)
ตั้งตามมงคลนาม	(จำนวน ๓ หมู่บ้าน)
ตั้งตามลักษณะพื้นที่ที่อยู่ระหว่างสองหมู่บ้าน	(จำนวน ๒ หมู่บ้าน)
ตั้งตามลักษณะพื้นที่และระยะเวลาการก่อตั้งหมู่บ้าน	(จำนวน ๒ หมู่บ้าน)
ตั้งตามชื่อบุคคล	(จำนวน ๒ หมู่บ้าน)
ตั้งตามชื่อสัตว์	(จำนวน ๒ หมู่บ้าน)

ตั้งตามชื่อสิ่งของ	(จำนวน ๒ หมู่บ้าน)
ตั้งตามชื่อพืชและสิ่งของ	(จำนวน ๒ หมู่บ้าน)
ตั้งตามมงคลนามกับตำแหน่งของหมู่บ้าน	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับบุคคล พืช และสัตว์	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับชื่อบุคคล	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับวัด	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตามลักษณะพื้นที่กับสิ่งของ	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับสัตว์	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตั้งตามตำแหน่งของหมู่บ้าน	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตั้งตามลักษณะพื้นที่ตั้งตามตำแหน่งของหมู่บ้าน	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตั้งตามสถานที่ใกล้เคียง	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตั้งตามลักษณะพื้นที่กับลักษณะนิสัย	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตั้งตามชื่อบุคคลกับมงคลนาม	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตั้งตามการกล่าวถึงในวรรณคดี	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
ตั้งตามการเรียกชื่อที่เพี้ยนจากเดิม	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)
หมู่บ้านวัดตั้งชื่อตามหมู่บ้าน	(จำนวน ๑ หมู่บ้าน)

๕.๒ อภิปรายผล

การศึกษาการตั้งชื่อหมู่บ้านของอำเภอบ้านแหลม ผู้ศึกษาพบว่าพื้นที่ของอำเภอบ้านแหลมเป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับทะเล อาจจะมีชาวจีนเดินทางมาทางทะเล และเข้ามาในพื้นที่ของอำเภอบ้านแหลม ซึ่งจะเห็นได้ว่าในบางพื้นที่มีการกล่าวถึงชาวจีนที่เข้ามาอาศัย ไม่ว่าจะเป็นการอพยพมาตั้งบ้านเรือนอาศัยหรือจะเป็นการเข้าประกอบอาชีพจนทำให้ชาวบ้านอำเภอบ้านแหลมที่เข้ามาอาศัยในภายหลังจึงได้นำสิ่งที่ชาวจีนสร้างไว้มาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน

นอกจากนี้พื้นที่อำเภอบ้านแหลมส่วนมากจะเป็นพื้นที่ที่มีคลองหรือแม่น้ำที่อยู่ติดกับทะเลจำนวนมากซึ่งคลองหรือแม่น้ำในสมัยก่อนสามารถใช้เป็นการเดินทางไปยังจังหวัดอื่นได้ ชาวบ้านจึงรับสิ่งเหล่านี้มาเพื่อมาเป็นการตั้งชื่อหมู่บ้าน เพื่อให้จดจำเส้นทางการเดินทางได้ง่ายขึ้นจากเดิมอีกทั้งคลองแม่น้ำเหล่านี้ที่อยู่ติดกับทะเลเป็นเหมือนปากทางเข้าของน้ำทะเลชาวบ้านก็เลยเอาลักษณะนี้เช่นนี้มาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านอีกด้วย

จากการศึกษาข้อมูลพื้นที่ชายทะเลของอำเภอบ้านแหลมเป็นพื้นที่ป่าชายเลนซึ่งมีต้นไม้ขึ้นอยู่ไม่กี่ชนิด เช่น ป่าแสมและป่าโกงกาง แต่ว่าป่าแสมและป่าโกงกางขึ้นเป็นจำนวนมากและขึ้นเป็นระยะยาว ชาวบ้านบางกลุ่มจึงเอาชื่อพืชมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านในบางพื้นที่

นอกจากหมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมาที่เล่าต่อกันมาจากอดีตแล้วยังพบหมู่บ้านที่ที่ตั้งขึ้นใหม่หรือแยกออกมาจากหมู่บ้านเดิม เนื่องจากมีประชากรมากเกินไป หมู่บ้านที่เกิดขึ้นใหม่หรือแยกตัวออกมาลักษณะการตั้งชื่อนั้นจะความแตกต่างจากหมู่บ้านที่มีชื่อเล่าต่อกันมา หมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่จะไม่คำนึงถึงลักษณะพื้นที่ พืช สัตว์ และสิ่งของที่อยู่ในพื้นที่ แต่จะนำคำที่มีความหมายที่ดีมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านอาจจะนำศัพท์ที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน

หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในอำเภอบ้านแหลม ผู้ศึกษาเห็นว่าส่วนใหญ่การตั้งชื่อจะมาจากลักษณะพื้นที่เป็นหลักแล้วจะนำลักษณะพื้นที่ในแต่ละหมู่บ้านไปเชื่อมโยงกับสิ่งที่อยู่ในหมู่บ้านเพื่อตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านเพื่อสร้างเอกลักษณ์และเป็นที่น่าจดจำสำหรับคนที่ผ่านไปผ่านมา

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการตั้งชื่อหมู่บ้านทั้ง ๗๓ หมู่บ้าน ๑๐ ตำบล ของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี นอกจากการศึกษาประวัติความเป็นมาของชื่อแล้ว ยังมีประเด็นอื่นที่น่าศึกษาตามความสนใจของผู้ศึกษา เช่น การศึกษาประเพณีประจำหมู่บ้านหรือพิธีกรรมประจำหมู่บ้านของอำเภอบ้านแหลม